

Όταν ακούς για «ανάπτυξη», «ανάπλαση», «καθαριότητα», «προστασία των συνόρων» και «αύξηση των μισθών και των συντάξεων», ετοιμάσου για μια νέα επίθεση ενάντια στο προλεταριάτο

«Η κατάργηση της παραβατικότητας και της ανομίας που κρύβεται πίσω από το πανεπιστημιακό άσυλο είναι μια πολιτική που πιστεύω ότι έχει μεγάλη ανταπόκριση στην κοινωνία. . . Όταν ένα νέο παιδί πηγαίνει στο πανεπιστήμιο, έχει την απαίτηση να βρει ένα πανεπιστήμιο καθαρό, χωρίς εμπόρους ναρκωτικών, χωρίς μπαχαλάκηδες. . . Θεωρώ ότι κάναμε πάρα πολύ σωστά που καταργήσαμε το άσυλο της παραβατικότητας και της ανομίας, χωρίς αστερίσκους και χωρίς υποσημειώσεις...

Σε ό,τι αφορά τα Εξάρχεια, το ζήτημα δεν είναι μόνο κατασταλτικό. Αφορά το πώς μια ιστορική γειτονιά θα ξαναβρεί τον ρυθμό, τη ζωή της, θα τονωθεί η οικονομική δραστηριότητα. Ως προς το κατασταλτικό κομμάτι, γίνονται επιχειρήσεις της αστυνομίας όπως παντού. Δεν θα έπρεπε να αποτελεί είδηση αυτό. Αυτό σημαίνει επαναφορά της κανονικότητας, στην Αθήνα και τη χώρα. Είναι κοινός τόπος ότι η αστυνομία έχει πιο έντονη παρουσία. Και αυτό δεν είναι κακό, καλό είναι. Για την ασφάλεια των πολιτών είναι. Η ασφάλεια είναι προϋπόθεση ελευθερίας και οικονομικής ανάπτυξης. . .

Επιμένω σε μεγάλα έργα, όπως το νέο Αρχαιολογικό μουσείο, ως σημείο αναφοράς για το ιστορικό κέντρο της Αθήνας και ως ένα έργο που θα μπορούμε να χτίσουμε συνολικές δράσεις για να ξαναγίνουν τα Εξάρχεια περιοχή με ιδιαίτερο χαρακτήρα και όχι άνηδρο ανομίας, μπαχαλάκηδων και εμπόρων ναρκωτικών».

Κ. Μητσοτάκης, συνέντευξη Τύπου στη ΔΕΘ, Σεπτέμβρης 2019

Μέσα στην αγορά της διασκέδασης υπάρχει μια τάση να αναζητούν τις «κοτσάνες» των πολιτικών για να τους παρουσιάσουν ως ηλίθιους ή αγράμματους. Η τάση αυτή εξυπηρετεί την ψυχολογική ανάγκη των υπηκόων για ανακούφιση χωρίς κοπιαστική αντίσταση στα μέτρα που τους επιβάλλουν οι κυβερνώντες. Η δήλωση όμως του κ. Μητσοτάκη, με όλες αυτές τις διασυνδέσεις που επιχειρεί ανάμεσα στην ανομία, τα Εξάρχεια, το πανεπιστημιακό άσυλο, τις καταλήψεις των μεταναστών, την επαναφορά της κανονικότητας, την ασφάλεια, την ελευθερία, την κυριοποίηση του κέντρου της Αθήνας και την οικονομική ανάπτυξη, είναι άκρως ενδιαφέρουσα και εν μέρει διαφωτιστική.

Λέμε «εν μέρει», γιατί υπάρχει μία διασύνδεση που ο κ. Μητσοτάκης (όπως και η μηντιακή περσόνα κ. Σώτη Τριανταφύλλου, βλ. παρακάτω) δεν θα επέτρεπε ποτέ στον εαυτό του να κάνει: τη διασύνδεση όλων των προαναφερόμενων ζητημάτων τόσο με τις πραγματοποιημένες όσο και με τις σχεδιαζόμενες αλλαγές στις εργασιακές σχέσεις και το ασφαλιστικό. Μιλώντας για «εργασιακές σχέσεις» εννοούν πάντα την εκμετάλλευση της εργασίας – όπως αντίστοιχα όταν μιλάνε για «ασφάλεια» και «ελευθερία» εννοούν πάντα την ασφάλεια της ιδιοκτησίας και την ελευθερία του εμπορίου. Η διαρκής αύξηση του βαθμού εκμετάλλευσης της εργασίας με στόχο τη μεγιστοποίηση των εταιρικών κερδών είναι το πασιγνώστο αλλά ανομολόγητο μυστικό αυτού του άθλιου κόσμου.

Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος δεν αρκεί η αγορά και η πώληση των εμπορευμάτων που παράγει η εργασία – συμπεριλαμβανομένου του εμπορεύματος εργασιακή δύναμη. Απαιτούνται επίσης **κρατικές πρακτικές πειθάρχησης** των παραβατικών συμπεριφορών, δηλαδή των συμπεριφορών εκείνων που διαταράσσουν την ομαλή και επικερδή διεξαγωγή της εκμετάλλευσης της εργασίας.

Ανάγοντας το κοινωνικό ζήτημα σε ηθικό ζήτημα, σε ζήτημα πάταξης της «ανομίας» και της «διαφθοράς», ο κ. Μητσotάκης ξέρει πολύ καλά τι κάνει. Αν αυτός και οι αυλικοί του (διαφημιστές, τεχνοκράτες κ.ά.) ομολογούσαν ότι η επίθεση των κρατικών μηχανισμών στους αναρχικούς και τους μετανάστες που εισβάλλουν παραβατικά στα άδεια κτίρια για να ικανοποιήσουν τις κοινωνικές τους ανάγκες, τις φοιτητικές και προλεταριακές ομάδες που χρησιμοποιούν τους χώρους του πανεπιστημίου ενάντια στην επιχειρηματοποίηση του κλπ. είναι **μόνο μία πλευρά της συνολικής επίθεσης στην εργατική τάξη** όλη αυτή τη δεκαετία των «μνημονίων», τότε θα ακύρωναν με τα ίδια τους τα χέρια το παραμύθι που πουλάει το κράτος εδώ και πολλές δεκαετίες: ότι είναι δήθεν ο υπεράνω ταξικών συγκρούσεων φύλακας-άγγελος όλης της «κοινωνίας των πολιτών». Αυτή η τελευταία πλασάρεται ως μια εθνική κοινότητα που μέσα της όλοι –τόσο οι αγελάδες όσο κι αυτοί που τις αρμέγουν– εμφανίζονται να είναι ίσοι ενώπιον του νόμου. Είχαν μάλιστα πρόσφατα το θράσος να ζητήσουν από την καθημαγμένη εργατική τάξη να στηρίξει πολιτικά τον πόλεμο των στρατόκαβλων, των μπάτσων και των ακροδεξιών ενάντια στους πρόσφυγες στον Έβρο και τα νησιά!

Αν σταθούμε στην ποικιλία των τρόπων με τους οποίους πουλιέται αυτό το παραμύθι, θα καταλάβουμε και τη διαφορά στρατηγικής ανάμεσα στην προηγούμενη και την τωρινή κυβέρνηση, ανάμεσα στην αριστερά και τη δεξιά του κεφαλαίου. Αυτό απαιτεί την τοποθέτηση των ζητημάτων της συγκυρίας σε μια ιστορική προοπτική.

Από το 2010 και μετά, ακόμα και άνθρωποι που δεν ήθελαν να ξέρουν καν τι λέει και τι πράττει το εκάστοτε κυβερνών κόμμα, άνθρωποι εσκεμμένα άσχετοι με την πολιτική, άρχισαν να παρακολουθούν στενά τις πολιτικές εξελίξεις, ν' ασχολούνται με το Eurogroup, το χρέος (που, βέβαια, βολικά παρουσιαζόταν ως εθνικό), τις μειώσεις των μισθών και των συντάξεών τους κλπ. Άρχισαν επίσης να κατεβαίνουν στις αντικυβερνητικές διαδηλώσεις. Σύντομα το παλιό πολιτικό σύστημα απονομιμοποιήθηκε. Είχε καταφέρει να περάσει όλα σχεδόν τα απαραίτητα για το κεφάλαιο μέτρα, αλλά είχε χάσει την ιδεολογική επιρροή του πάνω στους κατεστραμμένους μικρο-μεσαίους επιχειρηματίες, τους άνεργους υποψήφιους τεχνοκράτες και τους εργάτες.

Το 2014 ήταν ήδη αισθητή η ανάγκη μιας ισχυρής δόσης επανανομιμοποίησης του συστήματος και μόνο ένα αντιμνημονιακό κόμμα θα μπορούσε να κατορθώσει κάτι τέτοιο. Αυτή ήταν η πολιτική αποστολή που ανέλαβε ο Σύριζα, ικανοποιώντας τις απαιτήσεις για «αλλαγή» ενός κουρασμένου από τις αδιέξοδες κινητοποιήσεις αντιμνημονιακού κινήματος πολιτών και γειτόνων που είχε μεν καταφέρει να εξοβελίσει από το εσωτερικό του τα «ακραία» προλεταριακά στοιχεία, αλλά δεν είχε ακόμα καμιά δυνατότητα συμμετοχής στους κυβερνητικούς μηχανισμούς λήψης αποφάσεων.

Με τον καιρό όμως η κυβερνητική πολιτική του Σύριζα δεν απογοήτευσε μόνο τους εργάτες, αλλά και την παλιά και τη νέα μικρο-μεσαία αστική τάξη που βρισκόταν έξω από το προστατευμένο πεδίο της κρατικής γραφειοκρατίας και των επιμέρους «στοχευμένων» παρεμβάσεων της τελευταίας, και μέσα στη ζούγκλα της αγοράς. Αυτό οφειλόταν στην αύξηση της φορολογίας και την ασαφή θέση που κράτησε ο Σύριζα στο ζήτημα του εργατικού μισθού και των συλλογικών συμβάσεων εργασίας τον τελευταίο, προεκλογικό χρόνο της θητείας του. Ο ΣΕΒ μιλώντας εκ μέρους τόσο των μεγάλων όσο και των μικρο-μεσαίων αφεντικών είχε δηλώσει ότι είναι μόνο (sic!) κατά 60% ικανοποιημένος από τον Σύριζα. Χρειαζόταν, επομένως, μια νέα κυβέρνηση που θα ικανοποιούσε και το υπόλοιπο 40% των αιτημάτων του. Δεν υπονοούμε εδώ –απηχώντας τη μονομερή ανάλυση του ΚΚΕ περί «μεγαλοεργοδοσίας»– ότι ο ΣΕΒ ανεβάζει και κατεβάζει κυβερνήσεις σύμφωνα με τα γούστα του. Η ΝΔ ψηφίστηκε από τους συντηρητικούς «νοικοκυραίους» που χρειαζόνταν ένα νέο πολιτικό σενάριο «ανάπτυξης», φοροαπαλλαγών, τόνωσης της ατομικής επιχειρηματικότητας και εκκαθάρισης των πόλεων και των νησιών από τους νεοεισερχόμενους μετανάστες και τα «κοινωνικά σκουπίδια» που δημιούργησε η δεκαετής παγκόσμια κρίση. Ο ανίκανος να αντιμετωπίσει τους πραγματικούς κλέφτες της σύνταξης και του μισθού του –ανίκανος ήδη από την εποχή των κινητοποιήσεων του 2010-2012, από τις οποίες είχε κρατηθεί απέξω– υποταγμένος εργάτης «νοικοκύρης», ο υπερφορολογούμενος ελεύθερος επαγγελματίας, ο καριέριστας διδακτορικός που είχε μείνει έξω από τη νομή της συριζάδικης εξουσίας, ο μικρομεσαίος επιχειρηματίας της τουριστικής σεζόν που βγάζει σπυράκια ακόμα και στο άκουσμα των λέξεων «Επιθεώρηση Εργασίας» και «ΣΔΟΕ» – όλοι αυτοί και πολλές άλλες ακόμα έγιναν το target group της δεξιάς του κεφαλαίου.

Το αντιμνημονιακό κίνημα που είχε προωθήσει το παραμύθι περί «εθνικού χρέους» δεν ήταν ποτέ ενιαίο· μέσα του συγκρούονταν αντιτιθέμενα ταξικά συμφέροντα και αντιτιθέμενες πρακτικές. Το ίδιο αντιπαραθετική ήταν και η σχέση ανάμεσα στο «κίνημα» και αυτούς που «κοίταγαν τη δουλίτσα τους» στις αρχές της δεκαετίας του 2010. Τα συμφέροντα και οι πρακτικές αυτών των τελευταίων, δηλαδή τα συμφέροντα και οι πρακτικές της συντηρητικής μικρο-μεσαίας επιχειρηματικής τάξης και της υποταγμένης εργατικής ουράς της, είναι που βγαίνουν σήμερα στο προσκήνιο με την κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας. Το αριστερό/«εναλλακτικό»

επιχειρηματικό/φιλομεταναστευτικό target group των πολιτικών ημίμετρων και των μειωμένων προσδοκιών εκπλήρωσε τον ρόλο του, έφαγε τα ψωμιά του και τίθεται πια στο περιθώριο της πολιτικής σκηνής – απ’ όπου φυσικά θα προσπαθήσει να επανέλθει δριμύτερο γλύφοντας τις νέες κοινωνικές αντιστάσεις που θα εμφανιστούν με τον καιρό.

Ας φύγουμε όμως από το αριστερό αφήγημα της «δίκαιης ανάπτυξης για τους πολλούς» κι ας επιστρέψουμε στο σημερινό αφήγημα της «ανάπτυξης για όλους». Πράγματι, μειώθηκε ο ΕΝΦΙΑ και αυτό άρεσε στους ιδιοκτήτες ακινήτων, ορισμένοι εκ των οποίων θα επιδοθούν πλέον πιο άνετα στις airbnb μπίζνες τους. Ανακοινώθηκε επίσης η μείωση του φόρου των ελευθέρων επαγγελματιών. Από κει που πλήρωναν από 2.450 έως 3.450 ευρώ φόρου τον χρόνο (μαζί με το τέλος επιτηδεύματος), το 2020 θα πληρώσουν περί τα 400 με 600 ευρώ. Κι αυτό λόγω της αναδρομικής –για το 2019– μείωσης του φόρου από το 22% στο 9% για τα πρώτα 10.000 ευρώ. Πράγματι είναι πολλοί, πάνω από 1 εκατ. ελεύθεροι επαγγελματίες, το 85% του συνόλου, αυτοί που δηλώνουν ετήσιο εισόδημα στα όρια ή κάτω από τον βασικό μισθό. Και έτσι, όλοι αυτοί, κερδίζουν από τη ρύθμιση. Ένα σημαντικό επίσης μέρος των φοροελαφρύνσεων πάει στους μετόχους (ο φόρος στα μερίσματα πέφτει από το 10% στο 5%) που μπορούν να συνεχίσουν να κεφαλαιοποιούν τα κέρδη τους, με ακόμη καλύτερους όρους.

Αυτή η ευκαιριακή ευδαιμονία για τους μειωμένους φόρους, η οποία δεν έχει τεκμηριωθεί εάν μπορεί να διαρκέσει (ενόσω παραμένει ο στόχος για τα θηριώδη πρωτογενή πλεονάσματα στο 3,5% του ΑΕΠ), πληρώνεται με αντίτιμο τη νέα εσωτερική υποτίμηση του εργατικού μισθού και τις περικοπές του κοινωνικού μισθού ντόπιων και μεταναστών.

Αυτή η νέα εσωτερική υποτίμηση (για την οποία θα μιλήσουμε πιο αναλυτικά παρακάτω), η οποία έρχεται να ενισχύσει την κερδοφορία ήδη χρεωμένων επιχειρήσεων, συνοδεύεται από μια **επιχείρηση «καθαριότητας»**, δηλαδή εκκαθάρισης του περιθωριακού προλεταριάτου, η οποία με τη σειρά της ικανοποιεί την κανιβαλική αισθητική της φοροαπαλλαγμένης μικρο-μεσαίας αστικής τάξης. Παρακάτω θα δούμε ότι αυτή η επιχείρηση εξυπηρετεί και πολλές άλλες επιδιώξεις.

Ας πιάσουμε όμως ένα-ένα τα συνθετικά στοιχεία της νέας επίθεσης στην εργατική τάξη.

Εξάρχεια – ή αλλιώς, πώς η Δεξιά δημιουργεί θέαμα και πουλάει ανάπτυξη

«... Μέχρι προσφάτως, τα περισσότερα στελέχη της Νέας Δημοκρατίας πίστευαν ότι τα αποτελέσματα της γκετοποίησης ανατρέπονται με μεθόδους επιβολής της τάξης. Αλλά νομίζω ότι έχουν καταλάβει πια ότι πρόκειται για πολυπαράγοντικό ζήτημα, στο οποίο παίζει κεντρικό ρόλο το πολεοδομικό σχήμα και η συναίνεση (μερική αλλά όχι ευκαταφρόνητη) των κατοίκων στις προβληματικές περιοχές. Σχετικά με τα Εξάρχεια χρειάζεται χειρουργική σε επίπεδο διάταξης του χώρου — για παράδειγμα, ένας σταθμός μετρό καταμεσής στην πλατεία θα μπορούσε να αλλάξει τη φυσιογνωμία τους.

Μεγάλος αριθμών “περαστικών” που δεν έχουν καμιά σχέση με τη γειτονιά, που απλώς αλλάζουν γραμμή μετρό, ενισχύουν το ποσοστό των μη εμπλεκομένων στην υπόθεση αναρχισμός-ναρκωτικά-λαθροπωλητές-περιπλανώμενοι μετανάστες-μαφιόζοι και τα τοιαύτα. Παράλληλα, πρέπει να προχωρήσει το πρόγραμμα ενοποίησης του Πολυτεχνείου με το Αρχαιολογικό Μουσείο.[...] Επιπροσθέτως, το μάτι του νόμου πρέπει να φτάσει στα στέκια των αναρχοπατέρων, των επιλεγόμενων αλληλέγγυων και των μικρο- και μεγαλο-εγκληματιών που βρίσκουν καταφύγιο στα Εξάρχεια. Σε καφενέδες, καταλήψεις και σε αλλόκοτα μαγαζάκια που δεν πουλάνε τίποτα συγκεκριμένο. Το πρόβλημα είναι ότι, καθώς οι πόλεις αποτελούν ζωντανούς οργανισμούς, αντιδρούν όπως το ζωντανό σώμα: η αρρώστια μεταδίδεται, εξελίσσεται σε επιδημία.

[...] Η αριστερά, το λένε οι ίδιοι οι εχέφρονες αριστεροί, επιτίθεται στον «φιλήσυχο» πολίτη. Η λέξη «νοικοκυραίοι» ακούγεται σαν βρισιά... Η αριστερά εγκατέλειψε την εργατική τάξη (διότι, τάχα, οι εργάτες «αστικοποιήθηκαν» λες και δεν ήταν αυτός ο αρχικός στόχος) και στράφηκε στο λούμπεν προλεταριάτο».

Σώτη Τριανταφύλλου, συνέντευξη στο liberal.gr, Σεπτέμβριος 2019

Με αφετηρία την εκκένωση δύο μεταναστευτικών-προσφυγικών και δύο αναρχικών καταλήψεων στις 26 Αυγούστου, η κυβέρνηση της ΝΔ συνέχισε στο διάστημα Σεπτεμβρίου-Ιανουαρίου την υλοποίηση της εκκαθάρισης των Εξαρχείων, με στόχο την εκκένωση 23 προσφυγικών και αναρχικών καταλήψεων στα Εξάρχεια, όπως ανακοινώθηκε στις 8 Αυγούστου μετά από σύσκεψη 6 υφυπουργών και του δημάρχου Αθήνας. Λίγους μήνες και 8 εκκενώσεις αργότερα (16 σε όλη την Αθήνα), η γειτονιά

όχι μόνο παραμένει το επονομαζόμενο «προπύργιο του αντιεξουσιαστικού χώρου», αλλά έχει γίνει πεδίο έντονων συγκρούσεων και πολιτικών παρεμβάσεων ενάντια στις εκκενώσεις και την αστυνομοκρατία. Ωστόσο, οι κατασταλτικές επιχειρήσεις εναντίον των κατειλημμένων χώρων είναι μία μόνο πτυχή του σχεδιασμού αυτού που φέρει τον ευφημιστικό και παραπλανητικό τίτλο «ανάπλαση-ανασυγκρότηση των Εξαρχείων» και μάλιστα ακόμα και γεωγραφικά εκτείνεται αρκετά πιο πέρα, όπως θα δούμε παρακάτω, περιλαμβάνοντας τετράγωνα της ευρύτερης περιοχής του κέντρου της Αθήνας. Η **κυριλοποίηση** (επίσης γνωστή ως «εξευγενισμός» στην αργκό των ακαδημαϊκών) της γειτονιάς των Εξαρχείων και η απαραίτητη «εκκαθάριση» της από εκείνες τις ενοχλητικές πολιτικές συλλογικότητες που οικειοποιούνται τον χώρο ενάντια στην καπιταλιστική αξιοποίησή του βρίσκονται στην καρδιά αυτής της εκστρατείας, η οποία αποσκοπεί στην εκτόξευση των ενοικίων και την εντατικοποίηση της εκμετάλλευσης των γαιοπροσόδων. Ταυτόχρονα, η επιχείρηση αυτή έχει και μια συμβολική αξία για τη δεξιά του κεφαλαίου, αφού προτάσσεται εμβληματικά ως απόπειρα βίαιου επαναπροσδιορισμού μιας περιοχής που ταυτίστηκε με την παραβατικότητα γενικά και μετατροπής της σε μοντέλο επιβολής της τάξης και της κανονικότητας. Την ίδια στιγμή χρησιμεύει και ως **αντιπερισπασμός** για να επισκιάζει τη γενικότερη αναβαθμισμένη επίθεση στο προλεταριάτο, παρουσιάζοντας την επιχείρηση «Εξάρχεια» ως άσχετη με τον αναπτυξιακό νόμο και τις αλλαγές στις εργασιακές σχέσεις και το ασφαλιστικό, ως απομονωμένη μέσα στην ιδιαιτερότητά της – κάτι που, δυστυχώς, αναπαράγει και ένα κομμάτι του κόσμου που κινείται ενάντια της.

Στο παραπάνω εμετικό απόσπασμα μιας περσόνας που εκφράζει εύστοχα την προπαγάνδα του μεταμοντέρνου νεο-φιλελευθερισμού βλέπει κανείς ξεκάθαρα πως πρώτον, αναρχισμός-ναρκωτικά-μετανάστες-μαφιόζοι είναι περίπου το ίδιο και δεύτερον πως το κάτω πολυτεχνείο πρέπει να γίνει μουσείο ή κάτι παρόμοιο, δηλαδή κυριλέ και επιτηρούμενο με στόχο τη «μη-καταληψιμότητα» του από κομμάτια του κινήματος. Το πρώτο σημείο αφορά την **κατάσταση ηθικού πανικού** που αναπαράγεται από το κράτος και τα ΜΜΕ, δηλαδή τη ρητορική ότι οι γειτονιές μας μαστίζονται από εγκληματικά περιθωριακά στοιχεία που επιτίθενται στην αστυνομία, ληστεύουν τον κοσμάκη, πουλάνε ναρκωτικά και είναι και αντιεξουσιαστές. Αυτή η ρητορική λειτουργεί θαυμάσια στο αποξενωμένο από συλλογικές διαδικασίες κομμάτι του πληθυσμού, κυρίως κεντρώους, απολίτικούς ή συντηρητικούς, το οποίο στη συνέχεια καταχειροκροτάει από το σαλόνι του σπιτιού του τις εκκενώσεις των καταλήψεων και την επακόλουθη «πάταξη της αναρχίας», ώστε να γίνει η πλατεία Εξαρχείων «μια κανονική πλατεία». Το δεύτερο σημείο που μπορεί κανείς να εντοπίσει στον λόγο της εν λόγω περσόνας προφανώς κινείται στο ίδιο πνεύμα, αλλά κλείνει το μάτι σε μια μερίδα του κεφαλαίου που περιμένει να φύγουν οι «μετανάστες-σκόνη» και οι «αναρχικοί-σκουπίδια», με την ενοχλητική εμφάνιση και αισθητική τους, τις πορείες και τις καταλήψεις τους, για να πλουτίσει από τους πιο καλοβαλμένους επισκέπτες που ήδη κινούνται στα ακριβά εναλλακτικά μαγαζιά της Εμ. Μπενάκη, της Ασκληπιού και της Μαυρομιχάλη. Αντιλαμβάνεται συνεπώς κανείς ότι ο νέος κύκλος επίθεσης στις καταλήψεις των Εξαρχείων δεν συνιστά «εκφασισμό του κράτους», όπως θα ήθελε μια απλουστευτική ανάλυση των πραγμάτων· είναι η περαιτέρω δυσχέραση των όρων επιβίωσής μας, με γνώμονα –για άλλη μια φορά– την κερδοφορία του κεφαλαίου.

Αντιδρώντας στην κατά μέτωπο επίθεση του κράτους, ο κόσμος των κατειλημμένων χώρων και των κινήσεων αλληλεγγύης στους μετανάστες σε πρώτη φάση οργανώθηκε σε ένα ευρύ κύμα δράσεων, εστιάζοντας σχεδόν αποκλειστικά σε συγκρούσεις με μπάτσους και σε κινήσεις προπαγάνδισης υπέρ των καταλήψεων και κατά της κυριλοποίησης των Εξαρχείων. Σε επόμενη φάση, πέρα από την οργάνωση πορειών και συναυλιών με μαζική προσέλευση, δημιουργήθηκαν σταθερές δομές περιφρούρησης των καταλήψεων και υποστήριξης όσων διέμεναν εντός τους, οργανωμένες από κοινού από ντόπιους και μετανάστες. Οι συνελεύσεις υπεράσπισης των καταλήψεων με τις δράσεις τους (επαναλαμβανόμενες πορείες, μικροφωνικές, παρέμβαση σε φεστιβάλ χιπ-χοπ κ.α.) άνοιξαν το ζήτημα της καταστολής των καταλήψεων στη δημόσια σφαίρα, επιχειρώντας να σπάσουν την απομόνωση της σύγκρουσης αναρχικών και μπάτσων σε ένα πεδίο εκτός κοινωνίας, με ενδεικτικό ίσως παράδειγμα την παρέμβαση στον Αθήνα 9.84 την 1/10. Παράλληλα, ένα μεγάλο κομμάτι της κοινωνίας είχε απηυδήσει με τη διαδοχή αναρίθμητων περιστατικών ασυγκράτητης βίας των μισθοφόρων του σερίφη Χρυσοχοϊδη, τα οποία πήραν διαστάσεις ακόμη και στα συστημικά μμε. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι το καλύτερο νούμερο που μπόρεσε να μαγειρέψει ο ΣΚΑΙ σε πρόσφατη δημοσκοπήση που παρουσίασε ήταν ότι «το 54% εγκρίνει τα μέτρα της αστυνομίας». Σκεφτείτε ποιο ήταν το πραγματικό νούμερο όσων απάντησαν καταφατικά, πόσο ακόμα μικρότερο έγινε μετά τους χουλιγκανισμούς των ΜΑΤατζήδων στη Λέσβο και τη Χίο και πως το κράτος κατάφερε να αντιστρέψει την αρνητική εικόνα της αστυνομίας μόνο μετά την εθνικιστική εκστρατεία στον Έβρο.

Μέσα σε ένα τέτοιο κλίμα, οι επιτελείς του Υπουργείου Δημοσίας Τάξης αναγκάστηκαν να χαμηλώσουν την ένταση της επίθεσης, προς μεγάλη απογοήτευση των περισσότερο αιμοδιψών ψηφοφόρων τους. Η ωμή βία και τα τελεσίγραφα δεν στάθηκαν ικανά εργαλεία για τη διαγραφή των «άνομων και αντισυστημικών» από τις γειτονιές, όπως πολύ εύστοχα είχε προβλέψει η κ. Σώτη. Έτσι,

οι νέοι, λεπτότεροι χειρισμοί του υπουργείου επιδιώκουν την κοινωνική νομιμοποίηση της καθημερινής αστυνομικής παρουσίας ικανοποιώντας (εν μέρει) τα αιτήματα για «περισσότερη ασφάλεια και πάταξη της μικρο-εγκληματικότητας», τα οποία εκφράζονται τα τελευταία χρόνια και από μέρος του κινήματος. Άλλωστε το ζήτημα της ασφάλειας αναδεικνύει και η Πρωτοβουλία Κατοίκων της εν λόγω γειτονιάς, απαιτώντας με συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας την παρέμβαση της αστυνομίας για την αντιμετώπιση πιο απτών προβλημάτων της καθημερινότητας από τον επίπλαστο «κίνδυνο της αναρχίας»: εμπόριο ναρκωτικών, κλοπές, σπασίμο αυτοκινήτων κλπ. Διόλου παράξενη, λοιπόν, η κατακόρυφη αύξηση της συχνότητας των θεαματικών επιχειρήσεων της ΕΛ.ΑΣ στην πλατεία Εξαρχείων για τη σύλληψη ατόμων που πουλάνε ναρκωτικά (ή ακόμα και χόρτο), και ακόμα λιγότερο η αντικατάσταση των σταθμευμένων ΜΑΤ σε γωνίες της περιοχής από περιπολίες ευέλικτων δυνάμεων με μηχανάκια, σκυλιά και drones!

Εάν θέλουμε, λοιπόν, να κάνουμε μια συνολική αποτίμηση του τελευταίου 7μήνου, βλέπουμε ότι ενώ το κίνημα στα Εξάρχεια αναχαίτισε προσωρινά την επιβολή της κυριλοποίησης και την καταστολή όλων των δομών ικανοποίησης των αναγκών μας, εντούτοις δεν κατάφερε να συνδεθεί με την υπόλοιπη προλεταριακή εμπειρία. Εν μέρει, αυτό οφείλεται στη γενικότερη πτώση του κινήματος από τη διακυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑΝΕΛ κι έπειτα, όμως σε κάποιο βαθμό το γεγονός αυτό οφείλεται και στο μονοθεματικό μοντέλο των συνελεύσεων που ξεπήδησαν, οι οποίες υποτίμησαν τη σημασία της σύνδεσης του αγώνα ενάντια στις εκκενώσεις με αυτούς για τον άμεσο κι έμμεσο μισθό. Από την πλευρά μας, δεν θεωρούμε ότι οι ξεχωριστές πλευρές του κοινωνικού ζητήματος πρέπει να αντιμετωπίζονται ως αυτόνομες η μία από την άλλη. Κατά τη γνώμη μας, αποτελεσματικοί μπορούν να είναι εκείνοι οι αγώνες που θέτουν στο στόχαστρο το κεφάλαιο ως συνολική κοινωνική σχέση και τους πολύμορφους τρόπους με τους οποίους το κράτος του μας επιβάλλει το τρίπτυχο εκμετάλλευση/αλλοτρίωση/πειθάρχηση. Επιπλέον, ας μην ξεχνάμε ότι οι λογικές διαχωρισμένου αγώνα διευκολύνουν μόνο το έργο των Συριζαίων του κινήματος, οι οποίοι στηρίζουν και εμφυτεύουν λογικές υπεράσπισης των αστικών δικαιωμάτων στα πλαίσια μιας δίκαιης, διαταξικής «κοινωνίας των πολιτών».

Στρατηγικά και πολιτικά το προλεταριακό κίνημα οφείλει να είναι επιθετικό και να θέτει στο στόχαστρο της κριτικής του το σύνολο της προλεταριακής εμπειρίας. Δεν μπορούμε να μένουμε μόνο σε κινήσεις αλληλεγγύης στους μετανάστες και στη διεκδίκηση των δικαιωμάτων και της στεγαστικής αυτονομίας τους. Το ίδιο σημαντικό είναι το ζήτημα του κοινωνικού μισθού για όλο το «πλεονάζον εργατικό δυναμικό», περιπλανώμενο, λανθάνον ή στάσιμο. Ούτε αντιλαμβανόμαστε την κατάργηση του πανεπιστημιακού ασύλου ως απλή εισβολή της αστυνομίας στις σχολές. Δεν έχουμε στο νου μόνο την υπεράσπιση των καταλήψεων στα Εξάρχεια, αλλά θέλουμε να καταλάβουμε πώς θα μπορούσε η κατάληψη άδειων κτιρίων στις γειτονιές να συνδεθεί με τον αγώνα ενάντια στην περίφραξη και επιχειρηματοποίηση των πανεπιστημίων, καθώς και με τον αγώνα για τον μισθό.

Η «κυριλοποίηση» ξανά στο προσκήνιο

Παρότι, προς το παρόν τουλάχιστον, ως επίκεντρο της μεθοδικής κρατικής κατασταλτικής πολιτικής δολίως εμφανίζονται κυρίως τα Εξάρχεια, οι στοχεύσεις της δεξιάς του κεφαλαίου είναι σαφώς πιο ευρείες. Μία μόνο ματιά σε ένα χάρτη της Αθήνας να ρίξει κανείς αρκεί για να ψυλλιαστεί την κρατική στρατηγική. Καθώς τα Εξάρχεια, τόπος μεταξύ άλλων πολιτικής ριζοσπαστικοποίησης και νεανικής κοινωνικοποίησης, συνορεύουν με δύο κρίσιμες, για διαφορετικούς λόγους η κάθε μία, κεντρικές περιοχές –το λεγόμενο «ιστορικό κέντρο» που με τα χρόνια τουριστικοποιείται ολοένα και περισσότερο, ολοένα και εντονότερα· και τις ζώνες κατοικίας ξένων, σε μεγάλο βαθμό, προλεταρίων (και βέβαια κάποιων χίπστερ) μεταξύ της Γεραίου και της πλατείας Βικτωρίας, μέχρι την πλατεία Μεταξουργείου– ο επιχειρούμενος βιοπολιτικός έλεγχος περίξ της «πλατείας» θα έχει γενικότερες επιπτώσεις.

Είναι γνωστό ότι οι μακροχρόνιες πολιτικές αποκέντρωσης μιας σειράς κομβικών δομών του κρατικού μηχανισμού (υπουργεία, δικαστήρια, πανεπιστημιακές σχολές κλπ.), σε συνδυασμό με τη μαζική έξοδο μικροαστικών και μεσαίων στρωμάτων προς τα προάστια της Αθήνας, τα Μεσόγεια και αλλού, ως επακόλουθο της έντονης (ανοδικής) κοινωνικής κινητικότητας των δεκαετιών '90-00, άφησαν πίσω τους ένα τεράστιο κι απαξιωμένο οικιστικό απόθεμα (βλ. περίπου 130.000 κενές κατοικίες ή το 40% της συνολικής δομημένης επιφάνειας των περιοχών αυτών), στο οποίο κατέφυγαν μετανάστες εργάτες, ήδη από τα πρώτα χρόνια της μαζικής εισόδου τους.

Η ολοένα αυξανόμενη βαρύτητα της τουριστικής βιομηχανίας –και όλων εκείνων των καπιταλιστικών δραστηριοτήτων που την υποστηρίζουν και, ταυτόχρονα, αναπτύσσονται μαζί της (επισιτισμός, εμπόριο, οικοδομικές εργασίες κλπ)– στο, κατά βάση εκτατικό, εγχώριο μοντέλο συσσώρευσης επανέφερε, εύλογα, στο πολιτικό προσκήνιο τη συζήτηση που ξεκίνησε την επαύριο της εξέγερσης του 2008 και της εξαιρετικά βίαιης αντίδρασης των ντόπιων και μεταναστών προλεταρίων που, τουλάχιστον κατά την πρώτη εβδομάδα, βγήκαν αποφασισμένοι στους δρόμους του κέντρου.

Παρότι η σχεδόν δεκαετής πολιτική εσωτερικής υποτίμησης έχει διώξει πολλούς από αυτούς, η συγκέντρωση μεταναστών παραμένει υψηλή στις κεντρικές συνοικίες της πόλης, εκεί δηλαδή όπου το real-estate κεφάλαιο επενδύει συντονισμένα τα τελευταία χρόνια, συνεχίζοντας τις διαδικασίες «κυριοποίησης», τις οποίες η κρίση είχε αφήσει στην μέση. Δεν μπορεί παρά να το έχετε, άλλωστε, προσέξει: εκεί που κάποτε άνοιγαν μόνο ψαγμένες γκαλερί δίπλα σε μικροσκοπικά παντοπωλεία και παλιατζίδικα, πλέον ανακαινίζονται μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες, ακόμη και σε «κακόφημες» γειτονιές του κέντρου δίπλα σε πιάτσες σίσας και πορνείας, για να στεγάσουν όλους εκείνους τους τουρίστες, που ενώ παλιότερα έφευγαν καρφί για κάποιο από τα νησιά του Αιγαίου, πλέον επιλέγουν την μητρόπολη για ένα ευχάριστο «city break». Σύμφωνα με τα στοιχεία του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου Ελλάδος, η μέση πληρότητα των ξενοδοχείων πλέον υπερβαίνει το 50% τόσο πανελλαδικά όσο και στην Αττική, τιμή πρωτοφανής ακόμη και για τα προ κρίσης δεδομένα, όταν μάλιστα την περίοδο 2012-2018 ταυτόχρονα αυξήθηκε κατά 52,8% ο αριθμός των διαθέσιμων πολυτελών κλινών.

Η συμβολή του ξενοδοχειακού τομέα στην αύξηση των νέων αδειών για επαγγελματικές κατασκευές είναι εντυπωσιακή: +57,5% σε σχέση με το αντίστοιχο ενδεκάμηνο του 2017, έναντι αύξησης κατά «μόλις» 5,9% στο σύνολο των επαγγελματικών ακινήτων. Είναι δε χαρακτηριστικό ότι σε όρους τιμών το 21,7% των νέων επενδύσεων αφορούσε ξενοδοχειακές μονάδες, όταν το ποσοστό συμμετοχής τους επί του συνόλου των χαρτοφυλακίων των εταιρειών real-estate, ανερχόταν μόλις στο 2,4% (τέλος του 2017). Η γεωγραφική κατανομή των επενδύσεων σε επαγγελματικά ακίνητα ήταν ιδιαίτερα πολωμένη: το 81,9% των κεφαλαίων τοποθετήθηκαν στην Αττική (το 37,8% στο λεγόμενο «επιχειρηματικό κέντρο» της Αθήνας και 33,4% στα βόρεια προάστια).

Στα παραπάνω έρχεται να προστεθεί η από-τα-κάτω υποστήριξη του μοντέλου βραχυχρόνιας ενοικίασης, δηλαδή του airbnb –ως μέσο συμπλήρωσης του πετσοκομμένου άμεσου κι έμμεσου μισθού και ως αντιστάθμισμα της υψηλής φορολογίας στην ακίνητη περιουσία (βλ. ΕΝΦΙΑ)–, γεγονός που άνοιξε τον δρόμο σε μεγαλύτερης κλίμακας επενδύσεις στον χώρο του real-estate (διαχείριση κατοικιών/διαμερισμάτων αποκλειστικά για το airbnb, ανάπτυξη της φάμπρικας απόκτησης golden visa μέσω των επενδύσεων σε κατοικίες, πολλές εκ των οποίων καταλήγουν να εκμισθώνονται στο airbnb κλπ), επιταχύνοντας έτσι την ενσωμάτωση των κεντρικών συνοικιών στην αλυσίδα της τουριστικής βιομηχανίας. Ενδιαφέρον παρουσιάζει η γεωγραφική κατανομή αυτής της εξέλιξης: οι μεγαλύτερες συγκεντρώσεις καταχωρημένων ακινήτων, εκτός βέβαια από τα νησιά, εμφανίζονται στον δήμο Αθηναίων, Κουκάκι, Ψυρρή, Μοναστηράκι, Πετράλωνα, Θησείο, Πλάκα, Κολωνάκι και, βεβαίως, Εξάρχεια. Και μάλιστα είναι στο εμπορικό τρίγωνο και το Μεταξουργείο εκεί όπου εμφανίζονται υψηλότερα τα ποσοστά των μεγαλοιδιοκτητών με περισσότερα από ένα καταχωρημένα διαμερίσματα/κατοικίες στην πλατφόρμα του airbnb. Στο επίπεδο του δήμου Αθηναίων σχεδόν μία στις δύο καταχωρήσεις (43%) αφορούν τέτοιες ιδιοκτησίες. Εξετάζοντας, δε, τη μέση ετήσια πληρότητα, δηλαδή το ποσοστό των ημερών κατά τις οποίες ένα καταχωρημένο ακίνητο είναι μισθωμένο ανά έτος, σε όλο τον δήμο Αθηναίων βλέπουμε ότι αυτή έχει αυξηθεί σε 66% (από 57% το 2017), γεγονός που υποδεικνύει την επιμήκυνση της τουριστικής σεζόν και, ταυτόχρονα, συνεπάγεται την αποκλειστική αξιοποίησή του μέσω της βραχυχρόνιας εκμίσθωσης.

Με βάση τα παραπάνω, μόνο τυχαία δεν είναι η σταθεροποίηση, αν όχι αύξηση των τιμών των ακινήτων στο σύνολο της χώρας το 2018 (+1,5% έναντι -1,0% το 2017 και -2,4% το 2016). Μάλιστα, αν εξεταστεί η συνεισφορά των επιμέρους τρίμηνων παρατηρείται συνεχής επιτάχυνση του ρυθμού αύξησης (0,3%, 1,0%, 2,1% και 2,5%, αντίστοιχα). Η αύξηση αυτή οφείλεται κυρίως στο αθηναϊκό οικιστικό απόθεμα, καθώς ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης των τιμών στην Αθήνα έφτασε το 2,4%, ξεπέρασε, δηλαδή, κατά πολύ

τον εθνικό μέσο όρο. Σύμφωνα δε με την ΕΛΣΤΑΤ οι οικοδομικές άδειες για νέες κατοικίες κατά το ενδεκάμηνο του 2018 κατέγραψαν μεγάλη αύξηση (κατά 30,4% όσον αφορά τον αριθμό των αδειών και κατά 25,9% όσον αφορά τον όγκο τους), αύξηση που συνεχίστηκε, αν και επιβραδύμενη, και το πρώτο ενδεκάμηνο του 2019: +9,9% στις εκδοθείσες οικοδομικές άδειες και κατά +6,7% στον όγκο αυτών. Στην περιοχή της Αθήνας, ειδικότερα, επίσης σημειώθηκε σημαντική αύξηση, κυρίως στις μεγάλες οικοδομές, κατά την περίοδο Οκτωβρίου 2018-Σεπτεμβρίου 2019 (+21,6% στον αριθμό των αδειών και +71,8% στον όγκο). Οι παραπάνω ρυθμοί αύξησης, στο διάστημα Δεκεμβρίου 2017-Νοεμβρίου 2019 επιβραδύνονται σε +12,6% και +25,6% αντίστοιχα.

Παρόλη τη συνεχή αύξηση του αριθμού νέων κατοικιών, αύξηση, επίσης, παρουσιάζουν οι τιμές των ενοικίων: σύμφωνα με εκτιμήσεις κτηματομεσιτικών εταιρειών οι τιμές ενοικίασης στην Αθήνα αυξήθηκαν κατά 14,3% την περίοδο 2016-2018. Η αύξηση αυτή είναι πολύ πιο μεγάλη (κοντά στο 30%) στις κεντρικές περιοχές του δήμου στις οποίες παρουσιάζονται και υψηλές συγκεντρώσεις ακινήτων βραχυχρόνιας μίσθωσης. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι αντίστοιχης έκτασης αύξηση παρουσιάζεται και στα Δυτικά Προάστια (+26%), γεγονός που, εν μέρει τουλάχιστον, συνδέεται με την εκδίωξη, λόγω υψηλών ενοικίων, κατοίκων από άλλες, κεντρικότερες συνοικίες.

Σε ένα τέτοιο τοπίο, λοιπόν, όπου υπερσυσσωρευμένα κεφάλαια (κερδοσκοπικά ή μη) βρίσκουν διέξοδο στην αθηναϊκή κατοικία και την εγχώρια τουριστική βιομηχανία, είναι που το κράτος καλείται να εγγυηθεί ότι η καπιταλιστική κανονικότητα δεν θα διαταραχθεί άλλο. Μια κανονικότητα που σύμφωνα με την πρόσφατη δήλωση Γεωργιάδη συνεπάγεται αφενός «ισχυρές τράπεζες» αφετέρου τη «δυνατότητα εκπλειστηριασμού της πρώτης κατοικίας», μιας που η προστασία της «δεν υπάρχει σε καμία προηγμένη οικονομία, ούτε πρέπει να υπάρχει [γιατί] είναι και ζημία για την οικονομία». Εν όψει, λοιπόν, των επερχόμενων μαζικών τιτλοποιήσεων «κόκκινων δανείων» (συνολικού ύψους 30 δις ή με άλλα λόγια το 40% του συνόλου), σύμφωνα με όσα προβλέπει το λεγόμενο «σχέδιο Ηρακλής», και της συνακόλουθης επιτάχυνσης των πλειστηριασμών κατοικιών, ο επιχειρούμενος βιοπολιτικός έλεγχος τόσο του μεταναστευτικού όσο και του ντόπιου προλεταριάτου, αποκτά αυξημένη βαρύτητα.

Τα επικίνδυνα αδιέξοδα της δεξιάς του κεφαλαίου στη διαχείριση του μεταναστευτικού προλεταριάτου

Η βιοπολιτική διαχείριση των νεοεισερχόμενων μεταναστών μέσα και από την καταστροφή της δυνατότητάς τους για σχετικά αυτόνομη στέγαση και κοινωνική ζωή το προηγούμενο διάστημα αποτέλεσε βασικό χαρακτηριστικό της επίθεσης σε αυτό το κομμάτι του προλεταριάτου που σε μεγάλο βαθμό εξακολουθεί να θεωρείται περιττό για το κεφάλαιο και το κράτος του. Σε αυτό το πλαίσιο, η επίθεση στις καταλήψεις στέγης, πέρα από την εκδίωξη ή σύλληψη «παράνομων» μεταναστών, ήταν μια βιοπολιτική επίθεση στους όρους ύπαρξης και ριζώματος αυτών των ανθρώπων, κάνοντας ακόμα πιο επισφαλή την παρουσία τους. Η δεξιά του κεφαλαίου δεν πρωτοτύπησε όμως τον Αύγουστο του 2019 όταν ξεκίνησε αυτήν την εκστρατεία· είχαν προηγηθεί οι κατασταλτικές ενέργειες του Σύριζα απέναντι σε καταλήψεις που είχαν ξεκινήσει ήδη από το 2016 και συνεχίστηκαν μέχρι τον Απρίλιο του 2019, στοχεύοντας κατά κύριο λόγο εχθρικές προς τον Σύριζα καταλήψεις.

Όπως λέγαμε επτά μήνες πριν, η ιδιαιτερότητα της προηγούμενης κατασταλτικής διαχείρισης από την αριστερά του κεφαλαίου συνίστατο στο ότι συνδυαζόταν με μια αντιρατσιστική-μισοεθνικιστική πολιτική απέναντι σε πρόσφυγες-μετανάστες, κομμάτι της γενικότερης μνημονιακής φιλανθρωπικής στρατηγικής της. Αυτό σήμαινε αφενός την (γενική) ανοχή και έμμεση στήριξη συγκεκριμένων καταλήψεων και αφετέρου την επιλεκτική καταστολή άλλων με συγκεκριμένα πάντα κριτήρια και σκοπιμότητες. Οι καταλήψεις δεν αντιμετώπιζονταν ως «διατάραξη οικιακής ειρήνης» ούτε καν ως παραβατική χρήση μισο-εγκαταλειμμένων κτηρίων· αντίθετα, η έμμεση στήριξη ορισμένων από αυτές αποτελούσε το αντιρατσιστικό άλλοθι του Σύριζα απέναντι στο κίνημα, ενώ ταυτόχρονα συνιστούσαν μια **ανέξοδη για το κράτος αυτοδιαχείριση της φτώχειας και άρα έναν επιθυμητό μοχλό αποσυμπίεσης των κρατικών υποδομών αφού μέρος του κόστους συντήρησης των μεταναστών μετακυλιόταν στο ίδιο το κίνημα.**

Με το target group της δεξιάς του κεφαλαίου τελείως εχθρικό σε τέτοιες στρατηγικές και με ένα κόμμα στην εξουσία που δεν διαθέτει διαύλους επικοινωνίας με κομμάτια του κινήματος, η διαχείριση του μεταναστευτικού προλεταριάτου μοιραία άλλαξε. Άλλωστε, η υπόσχεση «να αποκατασταθεί ο νόμος και η τάξη» δεν ήταν τυχαία ένα από τα βασικά συνθήματα της προεκλογικής καμπάνιας που

έφερε τη δεξιά στην εξουσία. Η επί διακυβέρνησης Σύριζα ελάφρυνση των –ισχνών ούτως ή άλλως– κρατικών αναπαραγωγικών δαπανών μέσω της αφομοίωσης ή της ανεκτικότητας των κινηματικών δραστηριοτήτων δεν μπορούσε να διατηρηθεί στον βαθμό που επιπλέον προωθούσε αυτονομία και διάλυση του ιστού της επιτήρησης.

Η μείωση των κρατικών αναπαραγωγικών δαπανών για τους μετανάστες που επιχειρήθηκε από τη δεξιά πολιτική συνοδεύταν από μια προπαγάνδα που πήρε τη μορφή α) λαϊκίστικων ηθικών πανικών περί της ανάγκης «πάταξης της ανομίας και της εγκληματικότητας» (όροι που έχουν πολλαπλές αναγνώσεις συμπεριλαμβάνοντας μετανάστες, αντιεξουσιαστές, μικροπαραβατικούς κλπ) και β) καθαρών ψεμάτων για «σπατάλες» και «προνόμια» που υποτίθεται απολάμβαναν οι πρόσφυγες και τώρα αίρονται.¹

Ωστόσο, η αντιπροσφυγική/ξενοφοβική διαχείριση πολύ γρήγορα έφτασε σε αδιέξοδο συγκρουόμενη με μια αδήριτη πραγματικότητα που καμιά αντιδραστική πολιτική δεν μπορεί να καταστείλει αποτελεσματικά: την αντίσταση των ίδιων των νεοεισερχόμενων μεταναστών που αυξάνονταν με ταχείς ρυθμούς στα ελληνικά νησιά από το δεύτερο μισό του 2019 και οι οποίοι δεν μπορούσαν να συνεχίσουν το ταξίδι τους για τις φάμπρικες της Δύσης. Έτσι, κάποια πρώτα μέτρα που διατυμπανίστηκαν από τη δεξιά του κεφαλαίου ως χαρακτηριστικά των προθέσεων της για την πειθάρχηση των μεταναστών και την περικοπή των δαπανών που αφορούν τον κοινωνικό μισθό τους άρον-άρον ακυρώθηκαν καθώς οι διαμαρτυρίες στη Μόρια, κατά κύριο λόγο, αυξάνονταν:

- Η συγχώνευση του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής με το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης πολύ σύντομα καταργήθηκε και η κυβέρνηση αναγκάστηκε να προχωρήσει στην ανασύσταση του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής, αναγνωρίζοντας αν μη τι άλλο ότι η διαχείριση του μεταναστευτικού δεν μπορεί να είναι μονοδιάστατα κατασταλτική.
- Η κατάργηση ουσιαστικά απόδοσης ΑΜΚΑ σε αιτούντες και σε δικαιούχους διεθνούς προστασίας τον Ιούλιο του 2019 έδωσε τη θέση της στην παραχώρηση προσωρινού ΑΜΚΑ (ΠΑΑΥΠΑ-Προσωρινός Αριθμός Ασφάλισης και Υγειονομικής Περίθαλψης) σε όλους ανεξαιρέτως τους αιτούντες διεθνή προστασία εξασφαλίζοντάς τους υγειονομική περίθαλψη και την πρόσβασή τους στην αγορά εργασίας, έξι μήνες μετά την αίτησή τους. Ο προσωρινός ΑΜΚΑ (που δεν έχει ακόμα ενεργοποιηθεί) θα απενεργοποιείται αυτόματα σε περίπτωση απόρριψης της αίτησης ασύλου, ενώ σε περίπτωση έγκρισης μετατρέπεται σε κανονικό ΑΜΚΑ.² Κι αυτό έγινε μετά από πολλές διαμαρτυρίες μεταναστών

1. Ας δούμε σε τι συνίσταται πιο συγκεκριμένα ο κοινωνικός μισθός των μεταναστών, κοιτώντας κυρίως την επιδοματική πολιτική που κυρίως επί Σύριζα αποτέλεσε τη βασική στρατηγική διαχείρισης των απαιτήσεων της εργατικής τάξης. Δίνεται ένα οικονομικό βοήθημα από το ευρωπαϊκό ταμείο Ανθρωπιστικής Βοήθειας και Πολιτικής Προστασίας (European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations-ECHO) από τον Αύγουστο του 2016, μετά τη συμφωνία Ε.Ε.-Τουρκίας. Προϋπόθεση για να μπορούν να έχουν πρόσβαση οι πρόσφυγες σ' αυτά τα χρήματα είναι να έχουν πρώτα καταγραφεί και αφού περάσουν στη βάση δεδομένων της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ λαμβάνουν μία προπληρωμένη κάρτα, με την οποία κάθε μήνα μπορούν να εισπράξουν από την τράπεζα το ποσό που τους αναλογεί. Το παίρνουν μόνο οι ενήλικες και για όσους μένουν σε διαμέρισμα είναι 150€ τον μήνα (το άτομο), ενώ αν μένουν σε camp είναι 90€ τον μήνα, διότι υποτίθεται ότι σιτίζονται... επαρκώς στο camp. Αν είναι οικογένεια, τα ποσά αυξάνονται κλιμακωτά και όχι αθροιστικά. Αφορά λοιπόν τους αιτούντες άσυλο και δεν δίνεται από τον κρατικό προϋπολογισμό. Άλλο ένα βοήθημα για τους αιτούντες άσυλο είναι το πρόγραμμα στέγασης, που αφορά τη μίσθωση διαμερισμάτων, τα οποία και αναλαμβάνουν να διαθέσουν σε «ευάλωτες κατηγορίες πληθυσμού» (π.χ. έγκυες, άρρωστους, θύματα έμφυλης βίας) διάφορες ΜΚΟ χρησιμοποιώντας κονδύλια του ΟΗΕ. Από την άνοιξη του 2019 το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής αποφάσισε τον σταδιακό τερματισμό της φιλοξενίας και της οικονομικής υποστήριξης προσφύγων που έχουν λάβει θετική απάντηση στο αίτημα ασύλου, ξεκινώντας από όσες και όσους αναγνωρίστηκαν ως πρόσφυγες πριν την 31η Ιουλίου του 2017. Η επιδοματική πολιτική του Σύριζα περιλάμβανε και τον προσφυγικό πληθυσμό, όμως, μόνο τους αναγνωρισμένους πρόσφυγες. Δες 413047787-Να-τελειώνουμε-με-τους-ρατσιστικούς-μύθους-περί-μεταναστών-και-επιδομάτων.pdf

2. Εδώ, ας προσθέσουμε, ότι η κάλυψη της υγειονομικής φροντίδας των προσφύγων-μεταναστών, όπου υπήρχε, δεν βάρυνε τον κρατικό προϋπολογισμό αλλά κυρίως βασιζόταν σε κοινοτικούς πόρους –περίπου 30 εκατ. ευρώ– από 2 ευρωπαϊκά διαρθρωτικά ταμεία –ISF/AMIF– που αφορούν στην αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών υγειονομικής φροντίδας των προσφύγων-μεταναστών στα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης στα νησιά και στα στρατόπεδα, ενώ ήδη εφαρμόζεται νέο κοινοτικό πρόγραμμα –Philos 2–, συνολικού ύψους 50 εκατ. ευρώ.

αφού αποκλείονταν από τη δωρεάν περίθαλψη όχι μόνο οι χωρίς χαρτιά μετανάστες (πχ ασυνόδευτα παιδιά) αλλά και χιλιάδες αιτούντες άσυλο που δεν πληρούσαν τις προϋποθέσεις για τη χορήγηση ΑΜΚΑ ή δεν έχουν ΑΜΚΑ.

- Στον νέο νόμο για το άσυλο (που κατατέθηκε από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης όταν το ζήτημα ήταν ακόμα στη δικαιοδοσία του και τέθηκε σε εφαρμογή από την 1η Ιανουαρίου 2020), στο άρθρο 52 ορίζεται ότι τόσο οι ανήλικοι αιτούντες όσο και τα ανήλικα παιδιά των αιτούντων άσυλο υποχρεώνονται να εντάσσονται στη δημόσια εκπαίδευση, ακυρώνοντας έτσι προηγούμενες ξενοφοβικές δηλώσεις για δικαίωμα στην εκπαίδευση μόνο σε πρόσφυγες που έχουν πάρει άσυλο.
- Ενώ επί μήνες είχαν παγώσει ή καθυστερήσει όλες οι μεταφορές των ευάλωτων ομάδων προσφύγων και η προετοιμασία των αντίστοιχων κέντρων που είχαν δρομολογηθεί στην ενδοχώρα από το φόβο κανιβαλικών αντιδράσεων ντόπιων παραγόντων και ψηφοφόρων, με Υπουργική Απόφαση της υφυπουργού Εργασίας το πιλοτικό επί Σύριζα πρόγραμμα για περιορισμένο αριθμό ανηλικών γίνεται πλαίσιο ημιαυτόνομης διαβίωσης σε διαμερίσματα για 500 ασυνόδευτα ανήλικα έφηβα προσφυγόπουλα (με χρηματοδότηση από το Ταμείο Ασύλου Μετανάστευσης και Ένταξης της ΕΕ).

Ήδη πριν από την 1η Μαρτίου, όταν ξεκίνησαν οι στρατιωτικές και αστυνομικές επιχειρήσεις αποτροπής στον Έβρο και το Αιγαίο, η δεξιά του κεφαλαίου είχε προσπαθήσει να αντισταθμίσει τις υπαναχωρήσεις της με συγκεκριμένες κινήσεις. Ο νέος νόμος για το άσυλο (οι αιτούντες άσυλο έφτασαν τις 101 χιλιάδες πλέον) που προαναφέραμε αυστηροποιεί τον ορισμό της ευαλωτότητας και ορίζει μονομελείς και τριμελείς επιτροπές για να γίνουν όσο γίνεται πιο fast track οι διαδικασίες απόρριψης. Οι προσφυγές σε δευτεροβάθμια διαδικασία δεν θα έχουν ανασταλτικό χαρακτήρα,³ με στόχο να διευκολύνουν τις επαναπροωθήσεις που θα είναι επίσης η κατάληξη όσων δεν δικαιούνται άσυλο αφού μεταφερθούν πρώτα σε κλειστά προαναχωρησιακά κέντρα.

Στις νέες αυτές Αμυγδαλέζες που θα κατασκευάζονταν σε Λέσβο, Κω, Λέρο, Σάμο και Χίο μετά από επίταξη εκτάσεων με μια Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου συμπυκνώθηκε το **αδιέξοδο στο οποίο έχει αυτο-εγκλωβιστεί η δεξιά του κεφαλαίου**: από τη μία, οι φυλακές αυτές, όπου θα μένουν οι νεοεισερχόμενοι πρόσφυγες, όσοι έχουν «παραβατική συμπεριφορά» και όσοι δεν δικαιούνται άσυλο και μπαίνουν στη διαδικασία επιστροφής τής είναι απαραίτητες για να περιορίσει και αποβάλει την πλεονάζουσα εργασιακή δύναμη και ταυτόχρονα να κατευνάσει τους ρατσιστές ψηφοφόρους της, από την άλλη όμως η αρχική πρόβλεψη για τελείως κλειστές δομές προσέκρουσε στο Δίκαιο της ΕΕ και απειλήθηκε η χρηματοδότησή τους, ενώ το μετέπειτα σχέδιο για ημίκλειστες εξαγρίωσε ακόμα περισσότερο τον συρφετό των αντιδραστικών κατοίκων των περιοχών αυτών που αντιδρούν στην μετατροπή των νησιών σε αποθήκες λανθάνοντος (και για αδιευκρίνιστο χρόνο φυλακισμένου) εργατικού δυναμικού για λογαριασμό της ΕΕ και θα προτιμούσαν απλά οι μετανάστες να... εξαυλώνονταν.⁴

Η κατασκευή αυτών των «ελεγχόμενων κέντρων» προκάλεσε τη διακοπή των σχέσεων της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου με την κυβέρνηση και τις γνωστές οργισμένες συγκρούσεις των ντόπιων δεξιών (και όχι μόνο) με τα ΜΑΤ. Προς το παρόν πάντως τα πνεύματα έχουν κατευναστεί, αφού τόσο οι μεταναστοφάγοι δεξιοί όσο και οι συριζάδες κάτοικοι των νησιών και του Έβρου έχουν συνταχθεί με την κυβέρνηση στον αγώνα της εναντίον των «εισβολέων του Ερντογάν».

Μέχρι την 1η Μάρτη, οι επαναπροωθήσεις/απελάσεις, παρότι διαφημιζόνταν έντονα στο (ακρο)δεξιό ακροατήριο ήταν αμφίβολο αν μπορούν να επιτευχθούν χωρίς επιπλέον προσωπικό, πέρα από το ζήτημα μη συνεργασίας συγκεκριμένων χωρών προέλευσης.⁵

3. Να θυμίσουμε ότι η αρχική πρόβλεψη για κατάργηση του δεύτερου βαθμού εξέτασης προσφύγων προσέκρουσε στο Ενωσιακό Δίκαιο και στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και τελικά ανακλήθηκε.

4. Παρεμπιπτόντως, σύμφωνα με μια διαδεδομένη ρατσιστική και αντιτουρκική αφήγηση, η Τουρκία «στέλνει μετανάστες» σε μια «προσπάθεια αλλοίωσης της χώρας», τη στιγμή που το ποσοστό προσφύγων επί του πληθυσμού στην Τουρκία είναι 4,3 ενώ το αντίστοιχο στην Ελλάδα μόλις 0,83%!

5. Εντός Ιανουαρίου έγιναν 85 επιστροφές, σε 7 αποστολές - αριθμός τελείως αναντίστοιχος των ροών. Το 2019 έγιναν αθροιστικά 319

Ενδεικτική των προθέσεων της ελληνικής κυβέρνησης ήταν η βιασύνη της να επικροτήσει το Φεβρουάριο απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου που αποδέχτηκε μαζικές επαναπροωθήσεις μεταναστών χωρίς την εξατομικευμένη εξέταση των φακέλων τους, όταν αυτοί εισέρχονται παράνομα στην επικράτεια της χώρας που διατάσσει την απομάκρυνσή τους.⁶

Εκμεταλλεόμενη σήμερα τη δυσaréσκεια της ΕΕ με την πολιτική του Ερντογάν στα σύνορά της και έχοντας ήδη δρομολογήσει το ηλεκτρονικό φακέλωμα όσων εμπλέκονται σε ΜΚΟ, την κατασκευή 2,7 χιλιομέτρων πλωτού φράγματος (του πρώτου από μια σειρά τέτοιων φραγμάτων που προβλέπεται να τοποθετηθούν στον θαλάσσιο δρόμο μεταξύ Ελλάδας-Τουρκίας) και την πρόσληψη 400 νέων συνοριοφυλάκων η δεξιά του κεφαλαίου προχωράει σε άμεση αύξηση των απελάσεων, αίρει προσωρινά τα πολιτικά της αδιέξοδα και ταυτόχρονα μετατρέπει τους μετανάστες σε αόρατους.⁷ Σε κάθε περίπτωση, ωστόσο, τίποτα δεν προεξοφλεί ότι οι προηγούμενες υπαναχωρήσεις της δεν θα συνεχιστούν, αφού, όπως και το 2015-2016, όλα εξαρτώνται από τις αποφάσεις ανοίγματος ή κλεισίματος των συνόρων που παίρνει η ΕΕ.

Το όνειρο του νοικοκυρεμένου και επιχειρηματικού πανεπιστημίου σε μια νοικοκυρεμένη πόλη είναι εφιάλτης !

Η προηγούμενη κυβέρνηση προκειμένου να εξασφαλίσει την ταξική ειρήνη, παρουσιάστηκε ως πολιτική δύναμη που «δικαιώνει» αγώνες. Αγώνες που είχαν προηγηθεί και των οποίων η μορφή και το περιεχόμενο είχε ως ένα βαθμό καθοριστεί από τις φιλοσυριζάδικες κινηματικές δυνάμεις. Μέρος της αφομοιωτικής της πολιτικής ήταν να χαϊδέψει μεταξύ άλλων και τα αυτιά του αγωνιζόμενου κομματιού της πανεπιστημιακής κοινότητας. Από τις πρώτες της κινήσεις το 2015 ήταν να επαναπροσλάβει τους απολυμένους –από το 2013– διοικητικούς υπαλλήλους, όπως έκανε και με τις καθαρίστριες του Υπουργείου Οικονομικών, τους καθηγητές των ΕΠΑΛ και τους σχολικούς φύλακες. Σε δεύτερο χρόνο, ξεμπέδωσε με ορισμένες πλευρές του νόμου Διαμαντοπούλου (ο οποίος είχε βέβαια εν μέρει «μείνει στα χαρτιά»): κατάργησε τα Συμβούλια Ιδρύματος, ακύρωσε το όριο φοίτησης (ν+2), επανέφερε το άσυλο –όλα πάγια αιτήματα του φοιτητικού κινήματος–, δεν θύλησε όμως, βέβαια, να εμποδίσει την ουσία του: την εμβάθυνση της επιχειρηματοποίησης των πανεπιστημίων.

Από το 2015 και ύστερα, πέρα από κάποιους σποραδικούς αγώνες (με προεξέχον το παράδειγμα του αγώνα για τη φοιτητική στέγη με την πολυήμερη κατάληψη του ΙΝΕΔΙΒΙΜ), το κίνημα στα πανεπιστήμια, σε σύμπνοια με την υπόλοιπη κοινωνία, δεν κατάφερε να ορθώσει το ανάστημά του απέναντι στην –προσεκτικά σχεδιασμένη από την αριστερά του κεφαλαίου– επίθεση στον κοινωνικό μισθό. Δεν κατάφερε, επομένως, να ανακόψει τη διαδικασία συνεχιζόμενης επιχειρηματοποίησης των πανεπιστημίων και τη συνεπακόλουθη εντατικοποίηση και όξυνση του ελέγχου της παραγωγικής και αναπαραγωγικής εργασίας φοιτητών και ερευνητών. Ούτε και ανέτρεψε την αφομοιωμένη συνθήκη του να δουλεύεις παράλληλα με τις σπουδές σου (συνήθως μαύρα), το καθεστώς των κακοπληρωμένων κι απλήρωτων πρακτικών, ή τη σταδιακή εξώθηση σε επέκταση του φοιτητικού βίου με την κωδική ονομασία «μεταπτυχιακές σπουδές» (βλ. 120% αύξηση μεταπτυχιακών φοιτητών την τελευταία δεκαετία και αύξηση του αριθμού των μεταπτυχιακών προγραμμάτων από μόλις 51 το 1993 σε 1481 το 2019), πληρώνοντας μάλιστα δίδακτρα (στο 82% των προγραμμάτων).

Η δεξιά του κεφαλαίου, σήμερα, έχει μπροστά της ένα σώμα ψηφοφόρων με πολύ διαφορετικές προσδοκίες και ένα σχετικά εξασθενημένο (φοιτητικό) κίνημα. Αναλαμβάνει λοιπόν να επιταχύνει τη διαδικασία εκπαιδευτικής αναδιάρθρωσης. Δρα χειρουργικά.

επιστροφές. Από το 2015 έχουν επιστραφεί λιγότεροι από 2.000 μετανάστες. Οι περίφημες διακηρύξεις για επιστροφές «10.000 μέχρι το τέλος του 2020 από 1.806 στα 4,5 χρόνια της προηγούμενης διακυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ», τη στιγμή που μόνο μέσα στο Σεπτέμβριο του 2019 οι αφίξεις ήταν συνολικά 10.258, είναι ενδεικτικές του μεγέθους αυτο-εγκλωβισμού της δεξιάς του κεφαλαίου.

6. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου δικαίωσε το ισπανικό κράτος που αποφάσισε ομαδική επιστροφή στο Μαρόκο περίπου 75 μεταναστών, οι οποίοι επιχειρήσαν να εισέλθουν παράνομα στην επικράτειά του, με το σκεπτικό ότι οι ίδιοι οι μετανάστες έθεσαν τον εαυτό τους σε «παράνομη κατάσταση» αποφασίζοντας να εισέλθουν στα σύνορα της Ισπανίας από μη εξουσιοδοτημένο σημείο εισόδου!

7. Βλ. το πρόσφατο αποκαλυπτικό άρθρο των NYTimes για την ύπαρξη κρυφού κέντρου κράτησης μεταναστών στον Έβρο, απ' όπου η ελληνική αστυνομία κάνει παράνομες επαναπροωθήσεις στην Τουρκία. <https://www.in.gr/2020/03/10/greece/new-york-times-niothoume-san-za-lene-oi-prosfyges-ston-evro-kataggelies-gia-kryfes-fylakes/>

Δεν καταθέτει μια-κι-έξω ένα ολοκληρωμένο νομοσχέδιο για την εκπαίδευση. Χωρίς να χάνει χρόνο, μέσα στον Αύγουστο του 2019, επιλέγει να περάσει την **άρση του πανεπιστημιακού ασύλου** με τροπολογία του ισχύοντος νόμου. Η υπουργός, με δηλώσεις της, δεν διστάζει να μιλήσει για ηλεκτρονικές μπάρες και facecontrol στις εισόδους των πανεπιστημιακών χώρων – προφανώς για να αποστειρώσει τους χώρους της ακαδημαϊκής βιομηχανίας από πιθανούς σαμποτέρ! Λίγους μήνες μετά, ημέρα Κυριακή, η αστυνομία μπαίνει στην ΑΣΟΕΕ και σφραγίζει πολιτικούς χώρους φοιτητικών συλλογικοτήτων. Την επομένη, μπουκάρει ξανά με στόχο να διώξει όσους και όσες επέλεξαν να εισέλθουν στον προαύλιο χώρο διαμαρτυρούμενοι/ες για την επιβολή λοκ-άουτ από τις πρυτανικές αρχές. Χτυπά και συλλαμβάνει κόσμο, ακόμα και κατά την επιστροφή του στο σπίτι. Γιατί τα κάνει όλα αυτά; Γιατί το κράτος θέλει ένα περιφραγμένο πανεπιστήμιο επιχείρηση! Προσπαθεί να τρομοκρατήσει και να περιθωριοποιήσει τα αντιστεκόμενα κομμάτια των φοιτητών. Επιδιώκει να νομιμοποιήσει τις εισβολές μπάτσων σε ανοιχτούς και κατειλημμένους πανεπιστημιακούς χώρους που αξιοποιούνται παραδοσιακά από τις προλετάρειες και τους προλετάριους –φοιτητές, «εξωπανεπιστημιακούς» οργανισμένους ανέργους και απειθαρχες εργαζόμενες– ως κέντρα αγώνα και πεδία αποφρακισμένης επικοινωνίας. Φτάνει τον Ιανουάριο να αναγγείλει τη δημιουργία ειδικής δομής της αστυνομίας ενάντια στη «ριζοσπαστικοποίηση». Ακόμη, με την ευγενή σύμπραξη της βιομηχανίας του θεάματος, καταφέρνει να ενισχύσει την καμπάνια διάχυσης ηθικού πανικού με ρητορικές «σπασμένου παράθυρου» περί «γκέτο σε πανεπιστήμια», «γροθιάς που γίνεται καλάσνικοφ», «διαμαρτυρίας που γίνεται γιάφκα παρανομίας». Μετατοπίζει έτσι τον δημόσιο διάλογο μακριά από το ζήτημα της (μη) ικανοποίησης των προλεταριακών αναγκών.

Η επίθεση όμως εκτείνεται σε πολλά μέτωπα. Με εμβόλιμα άρθρα στον αναπτυξιακό νόμο τον Οκτώβρη, και με τον νέο νόμο για τα ΑΕΙ τον Ιανουάριο του 2020, η κυβέρνηση κατοχυρώνει την επαγγελματική ισοδυναμία των πτυχίων των πανεπιστημίων με αυτά των ιδιωτικών κολεγίων και επικυρώνει την δυνατότητα προσλήψεων αποφοίτων κολεγίων σε πόστα της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η Κεραμέως αποφεύγει τεχνηέντως το μπλέξιμο με αναθεωρήσεις συνταγματικών άρθρων. Συνδυαστικά με τις δηλωμένες προθέσεις και κινήσεις του υπουργείου για κατάργηση τμημάτων και περιορισμό των εισακτέων στην τριτοβάθμια, ένα τέτοιο μέτρο οδηγεί στην αύξηση του αριθμού όσων πληρώνουν δίδακτρα για σπουδές. Δυστυχώς, οι μικρές αντιστάσεις απέναντι σε αυτή τη διάταξη δεν εστίασαν τόσο στο ζήτημα της συνεχιζόμενης μετακύλισης του κόστους φοίτησης προς τους σπουδαστές και τους αντίστοιχους οικονομικούς φραγμούς που ορθώνονται, αλλά στη διόγκωση του αθέμιτου ανταγωνισμού για την ανεύρεση εργασίας. Το ζητούμενο για το προλεταριακό κίνημα δεν είναι να βαθύνουμε κι άλλο τις μεταξύ μας διαιρέσεις, αλλά να υπερασπιστούμε συλλογικά τις «νόμιμες» και «άνομες» ανάγκες μας· να μη ζητάμε πρόνοια, να διεκδικούμε μισθό, μεγάλο μισθό!

Από την έκρηξη της κρίσης εκμεταλλευσιμότητας της εργασίας –που στην Ελλάδα εκδηλώθηκε το 2009– μέχρι σήμερα, η σταδιακή μετατόπιση της κρατικής χρηματοδότησης από τους προϋπολογισμούς των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων (-65%) προς την έρευνα και ανάπτυξη (+56%), σε συνδυασμό με τις περικοπές των αποθεματικών των πρώτων και τη συγχώνευση τμημάτων, αποτελούν βασικές τεχνικές μείωσης των κρατικών δαπανών προς μη κερδοφόρες δραστηριότητες. Ταυτόχρονα συνιστούν μια κλασική ανά τον κόσμο κρατική στρατηγική για τη συνάρτηση της βιωσιμότητας των ιδρυμάτων με την επέκταση της εσωτερικής λιτότητας και την αύξηση της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας.

Αυτή η στρατηγική πλέον εξελίσσεται. Με τον ίδιο νόμο του Γενάρη για τα ΑΕΙ, κατοχυρώνεται η εξάρτηση του ύψους της κρατικής χρηματοδότησης κάθε ιδρύματος από το βαθμό ικανοποίησης κριτηρίων όπως: η αριθμητική αναλογία αποφοίτων προς εισερχόμενους φοιτητές, η επαγγελματική απορρόφηση, ο αριθμός «Κέντρων Αριστείας» εντός των ιδρυμάτων, η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου από τους ίδιους τους φοιτητές, ο αριθμός ξενόγλωσσων προγραμμάτων σπουδών και ξένων φοιτητών, ο βαθμός εμπλοκής των εργαστηρίων σε έργα για την εμπορική αξιοποίηση της έρευνας, διάφοροι δείκτες που αφορούν τις επιδόσεις καθηγητών και ερευνητών σε επίπεδο επιστημονικών δημοσιεύσεων και διασύνδεσης με άλλα ιδρύματα ή «επιστημονικές εταιρείες». Συνεπώς, σχολές που δεν βαθαινούν επαρκώς τις σχέσεις τους με το κύκλωμα παραγωγής και κυκλοφορίας εμπορευμάτων, θα υποχρηματοδοτούνται και πιθανώς θα σβήνουν από τον ακαδημαϊκό χάρτη. Με τον εν λόγω νόμο καταργούνται άλλωστε 37 υπό δημιουργία τμήματα ΑΕΙ, ανοίγοντας το δρόμο σε αντίστοιχα ιδιωτικά κολλέγια.

Οι φοιτητές κατάφεραν να οργανώσουν κάποιες αντιστάσεις απέναντι στα νέα νομοθετήματα αλλά όχι με τη δυναμική παλαιότερων ετών. Το υπουργείο, επιλέγοντας μια πολιτική φθοράς, αποφεύγοντας δηλαδή να ανακοινώσει μια μοναδική ημερομηνία «ορόσημο» γύρω από την οποία θα ξεδιπλώνονταν οι αγώνες, έχει καταφέρει να οξύνει τον διχασμό μεταξύ των φοιτητών σε σχολές που το προηγούμενο εξάμηνο υιοθέτησαν την πρακτική των ολιγόημερων ανά βδομάδα καταλήψεων. Εφόσον το φοιτητικό σώμα έχει αποδεχτεί μοιρολατρικά τον επιβεβλημένο από τα πάνω όρο για υποχρεωτική πραγματοποίηση συγκεκριμένου αριθμού εβδομάδων

παράδοσης κάθε μαθήματος, οι διοικητικές αρχές μπορούν, ως απάντηση στις χαμένες ώρες λόγω κατάληψης, αν όχι να ακυρώσουν εξεταστικές, σίγουρα να παρατείνουν το εξάμηνο μικραίνοντας παράλληλα τις διακοπές του καλοκαιριού. Εννοείται πως μ' αυτόν τον τρόπο αυξάνεται η μάζα των αγανακτισμένων υποστηρικτών των «ανοιχτοσχολάκηδων». Αξίζει να σημειωθεί ότι οι τελευταίοι κατάφεραν να δουν, πιο αποτελεσματικά ίσως και από τους αντιπάλους τους, το πώς μπορεί να συνδεθεί η επίθεση στους χώρους εργασίας με αυτή στις σχολές: λίγο καιρό μετά την ψήφιση του «αναπτυξιακού» που προέβλεπε την καθιέρωση ηλεκτρονικών ψηφοφοριών για τα σωματεία εργαζομένων, σε διάφορες γενικές συνελεύσεις σχολών τέθηκε επί τάπητος το ίδιο ζήτημα. Σε ορισμένες περιπτώσεις, τυπικά τουλάχιστον, εγκρίθηκε ο εν λόγω τρόπος λήψης αποφάσεων.

Πλέον, αναμένουμε το νέο εκπαιδευτικό νομοσχέδιο. Δεδομένων των δηλώσεων της Κεραμέως, περιμένουμε ότι μέσω αυτού θα επιδιωχθεί: ο συνυπολογισμός των μαθητικών επιδόσεων σε κάθε τάξη του Λυκείου για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια και η καθιέρωση ελάχιστης βάσης με συνακόλουθη μείωση των εισακτέων και στροφή στην όλο και πιο υποβαθμισμένη τεχνική (κρατική ή ιδιωτική) εκπαίδευση- η «αυτοαξιολόγηση» των σχολικών μονάδων και του εκπαιδευτικού έργου των εργαζομένων- το ξεσκαρτάρισμα φοιτητών μέσω της επαναφοράς του $v+2$ ή $v+3$ - η επέκταση της μπίζνας των ιδρυμάτων μέσω της καθιέρωσης ξενόγλωσσων προγραμμάτων σπουδών (βλέπε ήδη το ανακοινωμένο προπτυχιακό πρόγραμμα του ΕΚΠΑ «Archeology, History and Literature in Ancient Greece» για φοιτητές χωρών εκτός ΕΕ με διδάκτρα 6.000 ευρώ το χρόνο)- η ενίσχυση των συμφωνιών με εργολαβίες με τη μορφή ΣΔΙΤ (βλέπε ήδη την προκήρυξη διαγωνισμού για σύμπραξη που αφορά στην κατασκευή και τεχνική διαχείριση εστιών του Πανεπιστημίου Κρήτης)- η αναμόρφωση των διοικητικών οργάνων του πανεπιστημίου με στόχο τη διασύνδεση των ιδρυμάτων με την αγορά και, τέλος, η ανανέωση του θεσμικού πλαισίου για την προώθηση της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας μέσω της καθιέρωσης ευρεσιτεχνιών και της δημιουργίας ημι-αυτόνομων επιχειρήσεων (spin-offs) για να εισρέουν ακόμη περισσότερα ευρωπαϊκά κονδύλια για έρευνα και ανάπτυξη, αλλά και μέσω της περαιτέρω αξιοποίησης της ακίνητης περιουσίας τους (βλ. σχέδια για μετατροπή της κατάληψης Rosa Nera σε... κυριλέ ξενοδοχείο).

Η (ανώτατη) εκπαίδευση αλλάζει ταχέως. Με αυτό, σε καμία περίπτωση βέβαια δεν εννοούμε ότι υπερασπιζόμαστε τη σοσιαλδημοκρατική εκδοχή του πρόσφατου σχετικά παρελθόντος. Και εκείνη και η τωρινή νεοφιλελεύθερη εκδοχή συνιστούν την κεντρική μορφή θεσμοποίησης του διαχωρισμού χειρωνακτικής-πνευματικής εργασίας και των μηχανισμών μετάδοσης και παραγωγής γνώσης. Γνώσης που όσο κι αν θέλει να αυτοπροβάλλεται ως προϊόν της αυτονομημένης σφαίρας της επιστημονικής πρακτικής, γεννήθηκε στην πραγματικότητα απαλλοτριώνοντας την τεχνική εμπειρία εργατών/τριών και άμεσων παραγωγών, ακόμα και τις λαϊκές πρακτικές ιατρικής και αντισύλληψης γυναικών – εκείνων που κυνηγήθηκαν ως μάγισσες. Γνώσης μέσω της οποίας επαναπροσδιορίστηκαν με όρους παθολογίας και παρέκκλισης πτυχές της κοινωνικής ζωής και της ανθρώπινης προσωπικότητας. Γνώσης που επανακωδικοποιήθηκε με την επιστημονική γλώσσα για να τεθεί εκ νέου στην υπηρεσία των μηχανισμών πειθάρχησης και άντλησης υπεραξίας.

Είτε δημόσιο είτε ιδιωτικό, το πανεπιστήμιο, όπως κάθε καπιταλιστικός θεσμός, μόνο ταξικά ουδέτερο δεν είναι. Είναι μάλιστα μία δυναμική σχέση. Πάντοτε προσάρμοζε τη λειτουργία του στο ξεχωριστό ανά εποχή μοντέλο συσσώρευσης- προϊόν το ίδιο της εξέλιξης της ταξικής πάλης. Τώρα αναδύεται μπροστά μας το επιχειρηματικό μοντέλο πανεπιστημίου που με λίγα λόγια σημαίνει: λειτουργία με ακόμη εντονότερο προσανατολισμό στην άμεση άντληση υπεραξίας, επισφαλαιοποίηση και αυστηροποίηση των όρων εργασίας, μετακύλιση του κόστους φοίτησης στις πλάτες της εργατικής τάξης, περίφραξη και αποστείρωση. Αυτά έχουμε να πολεμήσουμε!

Επισφαλείς εργασιακές σχέσεις και μείωση των εργοδοτικών εισφορών για άνοδο της κερδοφορίας και σώσιμο των πολλών υπό πτώχευση εταιρειών στην καμπούρα των μισθωτών

Οτι φούμαρα για «ανάπτυξη» κι αν πουλάνε οι κυβερνώντες, η αλήθεια είναι ότι η αποεπένδυση συνεχίζεται ακάθεκτη ως αποτέλεσμα της δεκαετούς εφαρμογής των μνημονίων, δηλαδή της μεθοδευμένης από τα πάνω πολιτικής της απαξίωσης σταθερού και μεταβλητού κεφαλαίου. Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά τον ακαθάριστο σχηματισμό παγίου κεφαλαίου παρατηρείται μείωση -62,8% (!) στο σύνολο της οικονομίας την περίοδο 2008-2018. Πρόκειται για μια διαδικασία γιγάντιας απαξίωσης του μη επαρκώς παραγωγικού εγχώριου κεφαλαίου.

Ως αποτέλεσμα της συνεχιζόμενης αποεπένδυσης κεφαλαίου, μειώθηκε η παραγωγικότητα της εργασίας στο σύνολο της οικονομίας την περίοδο 2008-2018 (-15,8%), ενώ εδραιώθηκε η καθήλωση του εγχώριου παραγωγικού μοντέλου σε στρατηγικές άντλησης απόλυτης υπεραξίας, δηλαδή σε στρατηγικές επέκτασης της εργάσιμης μέρας και συγκράτησης των μισθών. Το γεγονός αυτό αντανακλάται και στην αύξηση της βαρύτητας στο ΑΕΠ της εγχώριας τουριστικής βιομηχανίας και των συναφών υπηρεσιών που τη στηρίζουν (οι τεχνοκράτες υπολογίζουν ότι 25-30% του ΑΕΠ οφείλεται άμεσα ή έμμεσα στον τουριστικό τομέα, ο οποίος ταυτόχρονα συνδέεται με το 38-45% της συνολικής απασχόλησης), αλλά και στη σημασία που δίνει το κράτος στη διασφάλιση της κερδοφορίας αυτών ειδικά των κλάδων. Πράγματι, όπως θα δούμε παρακάτω, σημαντικό κομμάτι των νέων νομοθετικών ρυθμίσεων έρχεται για να θολώσει τα νερά και να γειώσει τις μισθολογικές προσδοκίες, προσφέροντας μικροαυξήσεις στον ονομαστικό άμεσο μισθό και χτυπώντας, ταυτόχρονα, καίρια τον έμμεσο.

Στο σύνολο της ελληνικής οικονομίας **οι μέσες μηνιαίες αποδοχές έπεσαν κατά -28%** (από 1.250 ευρώ στα περίπου 900 ευρώ) την περίοδο 2008-2018. Έτσι ενώ το 2010 μισθό μικρότερο των 500 ευρώ λάμβανε «μόλις» το 11,3% των μισθωτών το 2019 το ποσοστό αυτό διπλασιάστηκε και έφτασε το 20,5%. Ακόμη πιο σημαντική είναι η διαφορά, αν ληφθεί ως μισθολογικό όριο αναφοράς τα 700€. Το 2010 μόλις το 17,5% των μισθωτών (η πάλαι ποτέ «γενιά των 700 ευρώ») βρίσκονταν κάτω από αυτό το όριο, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό εκτινάσσεται σε 40,3% το 2015 και 42,7% το 2018, για να «μειωθεί» στο 35,5% το 2019.

Όταν διαβάσει κανείς τα στατιστικά στοιχεία, εντυπωσιάζεται επίσης από την αύξηση των νέων προσλήψεων υπό καθεστώς μερικής ή εκ περιτροπής εργασίας: +72,6% την περίοδο 2009-2018, ενώ το 2019 το αντίστοιχο ποσοστό παραμένει υψηλό (55% του συνόλου)! Εντυπωσιάζει επίσης η μετατροπή συμβάσεων πλήρους απασχόλησης σε συμβάσεις μερικής/εκ περιτροπής εργασίας (5.005 έναντι 176, μόνο το 2019).

Αύξηση της απασχόλησης δίχως αύξηση στους μισθούς των πλήρως εργαζόμενων καταγράφουν για το 2019 και τα στοιχεία του ΕΦΚΑ. Τα πιο πρόσφατα, διαθέσιμα στοιχεία αφορούν τον Ιούλιο του 2019 και αποτελούν την πραγματική εικόνα της αγοράς εργασίας στην Ελλάδα γιατί στηρίζονται στις Αναλυτικές Περιοδικές Δηλώσεις (ΑΠΔ) των επιχειρήσεων. Τα στοιχεία αυτά αποδεικνύουν ότι οι νέες θέσεις εργασίας δημιουργούνται σε δραστηριότητες σχετικά χαμηλής παραγωγικότητας και χαμηλής αμοιβής (εμπόριο, εστίαση, τουρισμός, μεταποίηση), είτε είναι πλήρους απασχόλησης είτε μερικής. Καταδεικνύουν δε, παράλληλα, ότι από το σύνολο των 2,42 εκατ. μισθωτών εργαζομένων σε 299.581 επιχειρήσεις και οικοδομικά έργα της χώρας, σχεδόν ένας στους τρεις, συγκεκριμένα 695.210, εργάζονται σε ευέλικτες θέσεις εργασίας μερικής απασχόλησης και αμείβονται με μέσο μισθό μόλις 427,90 ευρώ μεικτά, ενώ ο μέσος μηνιαίος μισθός των εργαζομένων με πλήρη απασχόληση δεν ξεπερνάει τα 1.161,39 ευρώ μεικτά και τα 587,44 ευρώ στα οικοδομοτεχνικά έργα.

Τα στοιχεία από την ετήσια έκθεση της ΓΣΕΕ επίσης δείχνουν ότι η συνεχιζόμενη απαξίωση της εργασιακής δύναμης πέτυχε κατά τη διάρκεια της πενταετούς κυβερνητικής θητείας του Σύριζα την αντιστροφή της πτωτικής τάσης των καθαρών κερδών, ως ποσοστό της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας, και την σταθεροποίησή τους κοντά στο 30% αυτής (εξαιρούνται οι τράπεζες και λοιπές χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις). Όπως θα εξετάσουμε παρακάτω, η επιχειρούμενη, στα πλαίσια του επερχόμενου ασφαλιστικού νομοσχεδίου, μείωση του κομματιού του μισθού μας που παραπλανητικά ονομάζεται «εργοδοτικές εισφορές» κατά 5% θα έρθει να αυξήσει κι άλλο τα ποσοστά αυτά.

Οι εργάτριες εξακολουθούν να υφίστανται το μεγαλύτερο βάρος της απαξίωσης. Από τα στοιχεία του ΕΦΚΑ που αφορούν τους εργαζομένους με πλήρες ωράριο σε επιχειρήσεις με δέκα ή και περισσότερους απασχολούμενους προκύπτει ότι το 54% είναι άνδρες, ενώ από τους εργαζομένους με μειωμένο ωράριο το 53% είναι γυναίκες. Το χάσμα που χωρίζει τα δύο φύλα σε σχέση με τις αμοιβές παραμένει σημαντικό, καθώς το ημερομίσθιο από τακτικές αποδοχές των γυναικών για την απασχόληση με πλήρες ωράριο είναι το 88% του αντίστοιχου ημερομίσθιου των ανδρών – μεγαλύτερη σύγκλιση παρατηρείται στην απασχόληση με μειωμένο ωράριο (98,6%).

Από τις πρώτες μέρες της θητείας της η νέα κυβέρνηση έδειξε τις προθέσεις της με την κατάργηση δύο προεκλογικών νόμων του Σύριζα που αποσκοπούσαν στο καλόπιασμα των ψηφοφόρων της εργατικής τάξης. Ακύρωσε τον λεγόμενο Βάσιμο Λόγο Απόλυσης και κατάργησε τη «συνευθύνη» εργολάβου και αναθέτοντος το έργο. Όσον αφορά τον δεύτερο νόμο που κατάργησε η δεξιά του κεφαλαίου, ας θυμίσουμε ότι στην Ελλάδα το αφεντικό που χρησιμοποιεί εργολάβους, απαλλάσσεται από κάθε ευθύνη και οι

εργαζόμενοι βρίσκονται σε απόλυτο κενό, όταν μείνουν απλήρωτοι από τους εργολάβους και υπεργολάβους. Δεδομένης, δε, της ανακοινωμένης πρόθεσης της δεξιάς του κεφαλαίου να επεκτείνει το μοντέλο των υπεργολάβων σε κρατικές δομές, όπως νοσοκομεία, ακόμη και για τον διαγνωστικό έλεγχο, δεν θέλει πολύ για να καταλάβει κανείς το τι και το πώς της εν λόγω νέας ρύθμισης.

Κι όλα αυτά δεν ήταν παρά μόνο μια εισαγωγή στις αλλαγές που επήλθαν με τον «αναπτυξιακό νόμο» (Οκτώβριος 2019), ο οποίος προβλέπει:

- **«Εξαιρέσεις» και χτύπημα στις κλαδικές συμβάσεις εργασίας.** Θεσπίστηκαν εξαιρέσεις στην εφαρμογή τους, στο όνομα των επιχειρήσεων που αντιμετωπίζουν «σοβαρά οικονομικά προβλήματα» και βρίσκονται σε καθεστώς προπτωχευτικής ή παραπτωχευτικής ή πτωχευτικής διαδικασίας ή συνδιαλλαγής ή εξωδικαστικού συμβιβασμού ή «οικονομικής εξυγίανσης». Ο υπουργός Εργασίας θα έχει τον απόλυτο έλεγχο εξειδικεύοντας με Υπουργικές Αποφάσεις τις περιπτώσεις των επιχειρήσεων που θα εξαιρούνται κάθε φορά.
- **Ενίσχυση της μερικής απασχόλησης.** Εργοδότης και μισθωτός μπορούν με έγγραφη ατομική σύμβαση να συμφωνήσουν, ημερήσια ή εβδομαδιαία ή δεκαπενθήμερη ή μηνιαία εργασία, για ορισμένο ή αόριστο χρόνο, η οποία θα είναι μικρότερης διάρκειας από την κανονική (μερική απασχόληση). Κατατομείται στην πραγματικότητα η υπερωριακή αποζημίωση και θεσπίζονται υπερωριακές προσαυξήσεις δύο ταχυτήτων, άλλη για τους πλήρους απασχόλησης εργαζόμενους και άλλη για τους μερικής: από 40% (έως και 80% για άνω των 120 ωρών νόμιμης υπερωρίας ετησίως) η προσαύξηση για την υπερωρία στην μερική απασχόληση μειώνεται σε 12% επί της συμφωνηθείσας αμοιβής για κάθε επιπλέον ώρα εργασίας που θα παράσχει ο μερικώς απασχολούμενος.
- **Τέλος στη μονομερή προσφυγή στον ΟΜΕΔ.** Με τον νόμο ακρωτηριάζεται και η Διαιτησία, που βρίσκεται στο στόχαστρο των εργοδοτών από τότε που πρωτονομοθετήθηκε με τον Ν.1876/90. Η συνταγματικότητα της Διαιτησίας και του δικαιώματος των ενδιαφερομένων να προσφεύγουν μονομερώς σε αυτήν είχε επιβεβαιωθεί με την ομόφωνη απόφαση της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου 25/2014. Περαιτέρω, η Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας με την απόφασή της 2307/2014 είχε κάνει ακόμα ένα βήμα: είχε κρίνει ότι η (μνημονιακή) νομοθετική κατάργηση του δικαιώματος μονομερούς προσφυγής στη Διαιτησία παραβιάζει το Σύνταγμα, αφού το δικαίωμα μονομερούς προσφυγής θεμελιώνεται στο ίδιο το Σύνταγμα (άρθρο 22 παρ. 2). Με τον νέο νόμο, η μονομερής προσφυγή στη διαιτησία επιτρέπεται, ως έσχατο και επικουρικό μέσο επίλυσης συλλογικών διαφορών εργασίας, μόνον εάν η συλλογική διαφορά αφορά επιχειρήσεις δημόσιου χαρακτήρα ή κοινής ωφέλειας, ή αν αποτύχουν οριστικά οι διαπραγματεύσεις μεταξύ των μερών και η επίλυσή της επιβάλλεται από «υπαρκτό λόγο γενικότερου κοινωνικού ή δημοσίου συμφέροντος». Δηλαδή πρακτικά ποτέ στις ιδιωτικές επιχειρήσεις.
- **Μητρώο σωματείων, ηλεκτρονική ψηφοφορία.** Όλες οι συνδικαλιστικές οργανώσεις έχουν πλέον υποχρέωση να εγγράφονται στο ηλεκτρονικό Γενικό Μητρώο Συνδικαλιστικών Οργανώσεων Εργαζομένων και στο Μητρώο Πραγματικών Δικαιούχων. Θα τηρούνται στοιχεία, όπως καταστατικό, αριθμός μελών, ατομικά στοιχεία (ονοματεπώνυμο, αριθμός ταυτότητας ΑΦΜ, τηλέφωνα κλπ) των μελών των προεδρείων τους, ακόμα και οικονομικές καταστάσεις ή πηγές χρηματοδότησης των σωματείων, ολοκληρώνοντας έτσι το φακέλωμα από το κράτος. Τα σωματεία αντιμετωπίζονται πλέον ως κερδοσκοπικές επιχειρήσεις και νομικά πρόσωπα, ως εν δυνάμει εγκληματικές οργανώσεις. Επίσης καθιερώνεται η ηλεκτρονική ψηφοφορία χωρίς την απαραίτητη συμμετοχή της βάσης στη διαδικασία της συνέλευσης για αποφάσεις των σωματείων, συμπεριλαμβανομένων αυτών που αφορούν την κήρυξη απεργίας. Η ρύθμιση αυτή έρχεται να ολοκληρώσει τον νόμο Αχτσιόγλου, που επέβαλε (την ηλεκτρονική πλέον) συμμετοχή του 50%+1 των εγγεγραμμένων μελών για να είναι έγκυρη μια απεργιακή απόφαση.

Τα μνημόνια και ο ασφαλιστικός νόμος Κατρούγκαλου - Βρούτση

Οι περικοπές που έγιναν στον έμμεσο μισθό την προηγούμενη δεκαετία ήταν ακόμα μεγαλύτερες από αυτές που έγιναν στον άμεσο μισθό. Την περίοδο 2010 - 2016 τα ασφαλιστικά ταμεία έχασαν τουλάχιστον 80 δις ευρώ από τα έσοδά τους κυρίως λόγω του

«κουρέματος» (PSI) των αποθεματικών τους (από τα 51 δις ευρώ των αποθεματικών προ PSI, υπολογίζεται ότι σήμερα έχουν απομείνει μόνο 5 δις ευρώ). Άλλοι λόγοι καταλήστευσης των ταμείων ήταν η ραγδαία μείωση των μισθών κατά 28%, η μείωση του κατώτατου μισθού που ίσχυε ως το 2012, η τεράστια έκταση της προσωρινής και υποδηλωμένης μισθωτής εργασίας, η δραστική περικοπή της κρατικής επιχορήγησης προς τα ταμεία, η μείωση των εργοδοτικών εισφορών, η ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών κλπ.

Η λεηλασία των ταμείων από το κεφάλαιο και το κράτος του δικαιολόγησε την κατά 45% (ή αλλιώς, την κατά 50 και πλέον δις ευρώ) περικοπή των συντάξεων την περίοδο 2010 - 2016. Με όπλο τρία μηνμόνια και σωρεία εφαρμοστικών νόμων, το καπιταλιστικό κράτος προχώρησε μεταξύ άλλων (μέχρι τα τέλη του 2016) σε 12 γύρους περικοπών στις κύριες και τις επικουρικές συντάξεις, στην κατάργηση της 13ης και 14ης σύνταξης στον δημόσιο τομέα, στη δραστική μείωση συντάξεων αναπηρίας και χηρείας, στη μείωση κατά 50% της παροχής του εφάπαξ, στην αύξηση της εισφοράς υπέρ ΕΟΠΠΥ σε όλες τις κύριες συντάξεις (την ώρα που οι μεταβιβάσεις υπέρ ΕΟΠΠΥ από τον τακτικό κρατικό προϋπολογισμό μειώνονταν - πράγμα που αποδεικνύει τη μεταφορά εισοδήματος από τους συνταξιούχους στο κράτος και τους διεθνείς τοκογλύφους δανειστές, καθώς και την μετακύλιση του κόστους της περιθάλψης/αναπαραγωγής των συνταξιούχων στους ίδιους).

Όλα αυτά όσον αφορά τις συντάξεις που καταβάλλονταν μέχρι το 2016. Γιατί με τον νόμο 4387/16, δηλαδή τον νόμο Κατρούγκαλου, η ταφόπλακα που μπήκε στις καταβαλλόμενες και μελλοντικές συντάξεις, αυτές δηλαδή που θα δοθούν από 1.1.2022, είναι ακόμα πιο βαριά. Σύμφωνα με αυτόν τον νόμο, οι παλιές συντάξεις επανυπολογίζονται με χαμηλότερα ποσοστά αναπλήρωσης· με τα ίδια αυτά χαμηλά ποσοστά αναπλήρωσης (11.5 % για τα πρώτα 15 χρόνια εργασίας!) πλήρη σύνταξη σε δύο χρόνια θα μπορούν να πάρουν μόνο όσοι έχουν συμπληρώσει 40 δηλωμένα χρόνια δουλειάς στα 62 τους ή έχουν συμπληρώσει τουλάχιστον 20 δηλωμένα χρόνια δουλειάς στα 67· από τα δύο τμήματα της νέας σύνταξης («εθνική» ύψους 384 ευρώ για 20 χρόνια ασφάλισης και «ανταποδοτική» που θα βασίζεται στο καταβληθέν ποσό των εισφορών στο σύνολο του εργασίου βίου) το κράτος θα εγγυάται μόνο την «εθνική» που θα βαίνει μειούμενη κατά 2% για κάθε έτος ασφάλισης που υπολείπεται των 20 ετών που απαιτούνται (με ελάχιστο όριο τα 15 έτη ασφαλισμένης εργασίας, τα οποία αντιστοιχούν σε εθνική σύνταξη 345,60 ευρώ)· το «ανταποδοτικό» τμήμα της κυρίας σύνταξης (καθώς και η επικουρική, τα μερίσματα και το εφάπαξ) υπόκειται πλέον στην αρχή του μηδενικού ελλείμματος των ταμείων· οι αναπηρικές συντάξεις εξαυλώνονται· η αρχή της αύξησης των ορίων ηλικίας για τη συνταξιοδότηση με βάση το προσδόκιμο ζωής του πληθυσμού, που είχε πρωτοεισαχθεί το 2010, επανέρχεται.

Καθώς ο τελικός στόχος τόσο της αριστεράς όσο και της δεξιάς του κεφαλαίου είναι 1) η πλήρης ευθυγράμμιση των συντάξεων με τους εσαεί μειωμένους άμεσους μισθούς και 2) η αποκοπή της «εθνικής» σύνταξης από τον κορμό της κύριας σύνταξης, η καθιέρωσή της ως προνοιακό επίδομα και η μετατροπή της κύριας σύνταξης σε καθαρά ανταποδοτική και (νοητά) κεφαλαιοποιητική –υπολογιζόμενη με μεταβαλλόμενους μαθηματικούς συντελεστές και ποσοστά που θα απεικονίζουν τις οικονομικές δυνατότητες του ΕΦΚΑ– ο νέος νόμος Βρούτση, εκτός από το να αφήνει φυσικά άθικτο τον νόμο Κατρούγκαλου, κάνει ένα ακόμα βήμα προς αυτό τον στόχο, αδειάζοντας τα ταμεία με τρεις κύριες παρεμβάσεις:

- ανοίγει το δρόμο προς τη νέα καταλήστευση των αποθεματικών του ΕΤΕΑΠ, που πλησιάζουν τα 8 δις ευρώ, με την ένταξη του στον ΕΦΚΑ
- απαλλάσσει την ελίτ των ελεύθερων επαγγελματιών (15% του συνόλου) από την υποχρέωση καταβολής εισφορών στον ΕΦΚΑ ανάλογων του εισοδήματός τους, και
- δρομολογεί τη μείωση των εργοδοτικών εισφορών κατά 5% συνολικά μέχρι το 2023, δηλαδή απότο σημερινό 20% στο 15%. Έτσι, οι άμεσοι καθαροί μισθοί θα αυξηθούν ελάχιστα (το απαραίτητο καροτάκι), ενώ την ίδια στιγμή ο έμμεσος κοινωνικοποιημένος μισθός θα υποστεί σημαντική μείωση.

Να λοιπόν, για να ξαναγυρίσουμε στο θέμα μας, ποιο είναι το νόημα της ιδεολογίας της «μηδενικής ανοχής» που επανεισάγει ο κ. Μητσοτάκης όταν δηλώνει ότι οι «παράνομες» κοινωνικές διαμαρτυρίες «οδηγούν στα καλάσνικοφ» και στην «ανομία»: δεν πρόκειται μόνο για προσπάθεια αστυνομικής καταστολής των τελευταίων κοινωνικών αντιστάσεων, π.χ. αυτών που προέρχονται από τους καταληψίες και τους συνταξιούχους, αλλά και για εναρμόνιση της κυρίαρχης ιδεολογίας στη νεοφιλελεύθερη καπιταλιστική πρακτική των μηδενικών ελλειμμάτων (ή αλλιώς, των μηδενικών αυξήσεων των μισθών και των κρατικών αναπαραγωγικών δαπανών).

Και ο επίλογος από ποιους θα γραφτεί;

Η επίθεση στην απειθάρχη εργατική τάξη είναι ο μόνος δεξιός ρεβανσισμός που βλέπουμε εμείς μέχρι στιγμής (και καμία επίθεση ενάντια στα πολιτικά στελέχη του Σύριζα δεν παίζει, όπως προσπαθούν ακόμα να μας πείσουν οι τελευταίοι). Ο αφοπλισμός του συνόλου εν τέλει της εργατικής τάξης, που ευνοείται από τη συνεχιζόμενη κατάσταση ύπνωσης στην οποία βρίσκεται η πλειοψηφία της τάξης μας τα τελευταία χρόνια και την αποσύνθεση που επικρατεί εντός των μεγάλων συνδικάτων/ομοσπονδιών, συνεχίζεται με νέα σφοδρότητα, μαζί και οι «μνημονιακές» –αν και χωρίς επίσημα μνημόνια– πολιτικές λιτότητας, συνοδευόμενες από το ανούσιο και άχαρο πια παραμύθι της «ανάπτυξης για όλους» που όλο την περιμένουν κι όλο στον δρόμο είναι. Είναι βέβαιο πάντως ότι και το νέο μοντέλο διαχείρισης της καπιταλιστικής σχέσης που διαδέχεται το συριζέικο μοντέλο της αφομοίωσης και της επιλεκτικής καταστολής θα δημιουργήσει καινούργιες αντιφάσεις. Μπορεί προς το παρόν να φαίνεται ότι έχει πέραση το νέο εθνικό πολιτικό αφήγημα, που βασίζεται στον συνδυασμό μείωσης της φορολογίας με πάταξη της «ανομίας» και της «παράνομης μετανάστευσης». Οι κοινωνικές συνέπειές του όμως, η περικοπή δηλαδή των κοινωνικών δαπανών που αρχικά αφορούν στην υγεία, την παιδεία και τις μετακινήσεις του πιο αδύναμου κρίκου του προλεταριάτου, των μεταναστών, και εν συνεχεία περιλαμβάνουν τον άμεσο και κοινωνικό μισθό του ντόπιου προλεταριάτου, θα δημιουργήσει αντιδράσεις.

Τη σημερινή επίθεση της εξουσίας δεν πρέπει να την αντιληφθούμε ως αποσπασματικές κινήσεις πότε ενάντια στο πανεπιστημιακό άσυλο, άλλοτε ενάντια στην «ανομία» στη γειτονιά των Εξαρχείων και άλλοτε ενάντια στις καταλήψεις μεταναστών. Αντίθετα πρόκειται για μια προσεκτικά σχεδιασμένη, συνολική και συνδυασμένη με την υποτίμηση του μισθού της εργατικής τάξης επίθεση στην οποία αντίστοιχα πρέπει από την πλευρά μας να απαντήσουμε συνολικά με ένα ριζοσπαστικό προλεταριακό κίνημα ντόπιων και μεταναστών, εργαζόμενων και ανέργων, μόνιμων και προσωρινών, ώστε να αντισταθούμε στην περαιτέρω απαξίωση της ζωής μας. Να παραμερίσουμε τους αριστερούς εξουσιαστές που στον προηγούμενο γύρο υποτίμησης μάς πούλησαν το παραμύθι ενός δικαιότερου και ανθρωπινότερου καπιταλισμού και, παρά το ότι μας φόρεσαν στο κεφάλι τα λεγόμενα «ματωμένα πλεονάσματα» μέχρι το 2060, φιλοδοξούν να εξακολουθήσουν να το παίζουν σωτήρες μας. Είναι στο χέρι της εργατικής τάξης να σταματήσει κάποια στιγμή να ακολουθεί τους ολετήρες της και να ορθώσει τη δικιά της αυτόνομη και άμεση δράση μέσα στα σωματεία, ώστε να τα αναγκάσει να πάψουν να αναμασάνε (σα να μην έλαβε χώρα μια τόσο μεγάλη απαξίωση της εργασιακής δύναμης την τελευταία δεκαετία) τις ίδιες πάντα λογικές της διαίρεσης, της ανάθεσης, της πελατείας κοκ. Είναι ζωτική η ανάγκη για μαζικοποίηση των γενικών συνελεύσεων σε εργασιακούς και πανεπιστημιακούς χώρους, για συγκρότηση επιτροπών αγώνα χωρίς τους επαγγελματίες του συνδικαλισμού και των κομμάτων στις τάξεις τους, για δημιουργία διακλαδικών συνελεύσεων εργαζομένων και ανέργων, για ανασύνθεση των αγώνων που θα ανακόψουν την όρεξη ντόπιου και ξένου κεφαλαίου για φθηνή, ευέλικτη και υποταγμένη εργασιακή δύναμη και θα στείλουν μια και καλή στον σκουπιδοτενεκέ της ιστορίας όλα τα κακοστημένα αφηγήματα για «καθαριότητα» «κανονικότητα», «ανάπλαση» και κυρίως για «ανάπτυξη για όλους», με την οποία εννοούν την ανάπτυξη του κεφαλαίου, αυτού του βρικολάκα που τρέφεται από την εκμετάλλευση της ζωντανής εργασίας.

Ως άμεσα βήματα δεν έχουμε προς το παρόν να προτείνουμε άλλη λύση από τη συζήτηση **όλων** των πλευρών της επίθεσης στο προλεταριάτο μέσα στις επιμέρους συνελεύσεις αγώνα (είτε είναι οι συνελεύσεις για την υπεράσπιση των καταλήψεων και των μεταναστών είτε οι συνελεύσεις για την υπεράσπιση του ασύλου είτε οι συνελεύσεις των σωματείων) και η συμμετοχή του ενός κομματιού της τάξης στους αγώνες του άλλου. Οι πιθανότητες να γίνει κάτι τέτοιο αυτή τη στιγμή είναι ελάχιστες λόγω της ήττας (ή μάλλον, λόγω της «νίκης») του κινήματος την περίοδο 2015-2019. Δεν έχουμε όμως άλλη οδό από το να ξαναρχίσουμε από το μηδέν.

Συνέλευση Εργαζομένων-Ανέργων από την Πλατεία Συντάγματος

<http://synelefsi-syntagmatos.espivblogs.net/>

Μάρτιος 2020